

Windpark Karolinapolder nabij Dinteloord

Gemeente Steenbergen

Nota van beantwoording zienswijzen

1 Inleiding

1.1 Context

Sinds 1998 staan er vier windturbines (ieder 600kW) aan de dijk langs het Volkerak in Dinteloord (gemeente Steenbergen). De bestaande turbines hebben een ashoogte van 55 meter, een rotordiameter van 44 meter en tiphoogte van 77 meter. Innogy Windpower Netherlands B.V. (hierna: innogy), exploitant van het huidige windpark, is nu voornemens om het huidige windpark te vervangen en het vermogen op te schalen. Het plan is om in 2020 vier nieuwe windturbines in clusteropstelling ten zuiden van de dijk te plaatsen. De vier turbines van het bestaande windpark worden verwijderd voordat het nieuwe park in bedrijf gesteld wordt. Het aantal turbines blijft gelijk maar het vermogen van het windpark neemt toe van 2,4 MW naar minimaal 12 MW en maximaal 21,6 MW.

Om dit project mogelijk te maken zijn er verschillende vergunningen noodzakelijk. Op 17 april 2018 is de ontwerp-omgevingsvergunning door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Steenbergen voor de volgende activiteiten verleend:

1. Omgevingsvergunning beperkte milieutoets' op basis van artikel 2.1 lid 1, onder i van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht;
2. 'Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening' op basis van artikel 2.1 lid 1, onder c en artikel 2.12, lid 1, onder a, onder 30 van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht;
3. 'Bouwen' op basis van artikel 2.1 lid 1, onder a en 2.10 van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht;
4. 'Werk of werkzaamheden uitvoeren' op basis van artikel 2.1 lid 1, onder b en, 2.11 van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht.

Het windpark Karolinapolder is onderworpen aan een m.e.r.-beoordelingsplicht door het bevoegd gezag ingevolge hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage 1994. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Steenbergen heeft op 30 januari 2018 besloten dat door de initiatiefnemer geen milieueffectrapportage hoeft te worden opgesteld.

Door de gemeenteraad is daarnaast op 31 mei 2018 een ontwerpverklaring van geen bedenkingen, als bedoeld in artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht juncto artikel 6.5 Besluit omgevingsrecht afgegeven.

In deze antwoordnota geeft de gemeente Steenbergen aan wat haar reactie is op de ingebrachte zienswijzen op de ontwerp-omgevingsvergunning, de ontwerpverklaring van geen bedenkingen en het m.e.r.-beoordelingsbesluit. Deze antwoordnota maakt onderdeel uit van de definitieve besluitvorming en wordt ter inzage gelegd, tezamen met de definitieve besluiten. De besluiten zullen ter inzage gelegd worden op dezelfde plaatsen als waar de ontwerpbesluiten ter inzage lagen. Belanghebbenden kunnen tegen de besluiten beroep instellen bij de Rechtbank Zeeland-West-Brabant, team Bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda.

De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Geen beroep kan worden ingesteld door een belanghebbende aan wie redelijkerwijs kan worden verweten dat hij geen zienswijze over het ontwerp van het besluit waartegen zijn beroep is gericht naar voren heeft gebracht. Op de besluiten is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in het beroepschrift moet aangeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het desbetreffende besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Vermeld in het beroepschrift dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

1.2 Verloop zienswijzeprocedure

De omgevingsvergunning en de andere besluiten zijn als volgt voorbereid. Op 6 juni 2018 is een kennisgeving met betrekking tot de ontwerpbesluiten gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen. De ontwerp-omgevingsvergunning en de daarbij behorende stukken, het m.e.r.-beoordelingsbesluit en de ontwerpverklaring van geen bedenkingen hebben van 7 juni tot en met 18 juli 2018 ter inzage gelegen op het gemeentehuis van Steenberg en op de website www.ruimtelijkeplannen.nl. Een ieder is in deze periode in de gelegenheid gesteld zijn of haar zienswijze naar voren te brengen. Er is voorafgaand aan de ter inzage legging een informatieavond georganiseerd op 5 juni 2018. Over de ontwerpbesluiten zijn 45 zienswijzen naar voren gebracht, deze zijn gerangschikt op de nummers 1 tot en met 45. Een groot deel daarvan bestaat uit meervoudig ingediende, (nagenoeg) identieke zienswijzen. Het aantal 'unieke' zienswijzen, waarbij de meervoudig ingediende zienswijzen voor één tellen, betreft 19. Daarnaast is in 5 gevallen een 'unieke' zienswijze door een specifieke indiener (beperkt) aangevuld. Alle ontvangen zienswijzen zijn geregistreerd en aan de indieners is een ontvangstbevestiging toegezonden.

1.3 Opzet nota van beantwoording

In de 'Nota van beantwoording zienswijzen windpark Karolinapolder' is een reactie gegeven op alle zienswijzen, waarbij de gelijklopende zienswijzen gezamenlijk zijn beantwoord. In het volgende hoofdstuk wordt een reactie gegeven op de 19 'unieke' zienswijzen en (afzonderlijk) de 5 aanvullingen van deze zienswijzen. Voor de nummering is aangesloten bij het navolgende overzicht, waarbij voor meervoudig ingediende zienswijzen het laagste nummer is gehanteerd. Per 'unieke' zienswijze of aanvulling is daarbij aangegeven welke indieners een identieke zienswijze hebben ingediend, conform het navolgende overzicht.

De meeste zienswijzen zijn vervolgens onderverdeeld in verschillende argumenten welke zijn aangeduid met de letter(s) van a tot en met (maximaal) s. Per argument is er een inhoudelijke reactie en / of een verwijzing naar een elders gegeven reactie gegeven.

1.4 Overzicht zienswijzen

Nr.	Kenmerk	Indiener	Raadsinformatiesysteem
001	1802562	Particulier	Nr 13
002	1802703	Particulier	Nr 20
003	1802705	Particulier	Nr 21
004	1802724 & BEM 1805083	Particulier (in tweevoud ingediend)	Nr 18
005	1802735	Particulier	Nr 25
006	1802764	Particulier	Nr 28
007	1802768	Particulier	Nr 27
008	1802791	Particulier	Nr 81
009	1802795	Particulier	Nr 31
010	1802813	Particulier	Nr 39
011	1802816	Particulier	Nr 37
012	1802820 & BEM 1805079	Particulier	Nr 16 (email) Nr 36 (brief)
013	e1802429	Particulier	
014	e1802448	Particulier	
015	1802835	Particulier	Nr 40
016	1802848	Particulier	Nr 82
017	1802877	Particulier	Nr 44
018	1802885	Particulier	los
019	e1802488	Particulier	
020	BEM 1805464	Provincie Noord-Brabant	Nr 45
021	e1802570	Particulier	
022	BEM 1805505	Achmea rechtsbijstand namens particulier	Nr 47
023	1802898	Particulier	Nr 50 en nr 64
024	1802900	Particulier (inclusief handgeschreven aanvulling)	Nr 51
025	1802901	Particulier	Nr 52

026	1802905	Particulier	Nr 53
027	BEM 1805534	Stichting Sirene	Nr 54
028	1802827 & 1802828	Particulier	Nr. 38
029	BEM1805231	Particulier	Nr. 30
030	BEM1805301	Particulier	Nr. 41
031	BEM1805466	Particulier	Nr. 46
032	BEM1805558 (email) 1803020 (brief)	Particulier	Nr. 56
033	1802938	Particulier	Nr. 59
034	1802926	Stibbe namens innogy	Nr. 60
035	1802927	Particulier	Nr. 61
036	1802928	Particulier	Nr. 62
037	1802929 (zonder handtekening) 1801307 (met handtekening)	Particulier	Nr. 63 Nr. 72
038	1802931	Particulier	Nr. 65
039	1802932	Particulier	Nr. 66
040	1802933	Particulier	Nr. 67
041	1802953	Particulier	Nr. 68
042	1802954	Particulier	Nr. 69
043	1802964	Particulier	Nr. 70
044	1803159	Natuurmonumenten	Nr. 58
045	1803020	Particulier	Nr. 73

1.5 Ontvankelijkheid

PM gemeente

2 Unieke zienswijzen (en aanvullingen)

2.1 Zienswijzen nummer 1 en 6

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
001a	De indiener is van mening dat er erg veel ruimte voor de besteding van de gelden wordt gegeven. Er dient meer te worden aangegeven wat er voor de directe omgeving moet worden gedaan. De vergoedingen vanuit het windturbinepark moeten daarvoor geormerkt worden. Dit zou in het besluit opgenomen moeten worden. De indiener is van mening dat hiermee onduidelijkheid over vergoeding van schade ontstaat.	De indiener lijkt te doelen op de voorwaarde in de ontwerp-omgevingsvergunning over een vereiste financiële bijdrage van de aanvrager aan kwaliteitsverbetering van het Steenbergse landschap, conform de Structuurvisie gemeente Steenbergen (van € 15.000,- per megawatt). Allereerst wordt opgemerkt dat de Structuurvisie gemeente Steenbergen een publiekrechtelijk kader biedt voor privaatrechtelijk kostenverhaal middels een anterieure overeenkomst. Dit betekent het volgende: - Voor specifieke initiatieven, zoals het betreffende windturbinepark, kan op basis van de structuurvisie een financiële bijdrage worden gevraagd. - In de structuurvisie is vastgelegd waar deze financiële bijdrage aan kan worden besteed. - De hoogte en betalingsvoorwaarden voor deze financiële bijdrage worden vastgelegd in een anterieure overeenkomst. Op basis van het voorgaande wordt geconstateerd dat de kaders voor de financiële bijdrage reeds vastliggen in de structuurvisie en dat de betreffende voorwaarde daarmee niet noodzakelijk is. Tevens valt het buiten de reikwijdte van de voorliggende (ontwerp)besluiten om iets vast te leggen over de bestemming van de financiële bijdrage, aangezien hierin al is voorzien in de	Nee

		structuurvisie. Het aangaan van de anterieure overeenkomst is geborgd vanwege het kostenverhaal op grond van afdeling 6.4 Wet ruimtelijke ordening. Voor de volledigheid wijzen wij erop dat voornoemde overeenkomst ook is gesloten. In het kader van het voorliggende besluit is enkel van belang dat de betalingsverplichting is geborgd. Voor de aanvaardbaarheid van deze besluitvorming is een nadere inkadering van de besteding van dit geld niet nodig. Tot slot en ter voorkoming van onduidelijkheid wordt opgemerkt dat de betreffende financiële bijdrage niet een tegemoetkoming in planschade betreft. Vergoeding van eventuele schade vindt plaats op basis van artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening. Degenen die menen schade te ondervinden kunnen een verzoek om tegemoetkoming in schade bij de gemeente indienen (c.q. een planschadeverzoek), na het onherroepelijk worden van de voorliggende besluiten.	
001b	Windturbines passen niet in de omgeving en zijn horizonvervuiling. Om die reden is volgens de indiener een milieueffectrapportage noodzakelijk.	Windturbines hebben een impact op het landschap. Deze impact is op zichzelf niet zonder meer aan te merken als horizonvervuiling, maar moet wel in het kader van goede ruimtelijke ordening worden onderzocht en betrokken bij de besluitvorming. De landschappelijke impact heeft onderdeel uitgemaakt van de m.e.r.-beoordeling. In het m.e.r.-beoordelingsbesluit (en de onderliggende aanmeldingsnotitie), dat als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning, zijn onder andere de effecten van de beoogde ontwikkeling op het	Nee

		landschap overwogen. Daarbij is geconcludeerd dat de effecten niet van dusdanige aard zijn dat er een milieueffectrapportage noodzakelijk is. Voor een toelichting wordt verwezen naar het m.e.r.-beoordelingsbesluit. In hetgeen indieners nu naar voren brengen wordt geen aanleiding gezien om alsnog tot een m.e.r.-plicht te komen. Voor de verdere onderbouwing van de aanvaardbaarheid van de landschappelijke inpassing wordt verwezen naar paragraaf 4.2 van de ruimtelijke onderbouwing (die ook als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning). In aanvulling hierop wordt benadrukt dat het vervangende windturbines betreft. In de huidige situatie zijn ook al vier windturbines in het landschap/de omgeving aanwezig.	
001c	De hoogte en grootte van de windturbines is dusdanig dat de gevolgen voor de omgeving nog niet of nauwelijks zijn onderzocht. Wat gebeurt er als na de bouw blijkt dat zaken zoals bodemtrillingen en geluidsoverlast erger zijn dan theoretisch berekend? Hierover staat niets beschreven.	Alle mogelijke effecten c.q. relevante ruimtelijke aspecten zijn beoordeeld en (waar nodig) onderzocht, waarbij rekening is gehouden met de verzochte marges voor de omvang van de te realiseren windturbines. Dit is beschreven in de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning. Voor al deze aspecten is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving. Meer specifiek kan worden gewezen op de rechtstreeks werkende normen uit het Activiteitenbesluit en de –regeling, waaraan windturbines altijd moeten voldoen. Door de indiener is niet nader toegelicht op welke onderdelen de ruimtelijke onderbouwing tekort schiet. Op basis van het voorgaande is er voldoende	Nee

		motivering om positief te besluiten op de ingediende aanvraag voor de beoogde opschaling van vier windturbines. Met andere woorden: het is op basis van de aanvraag niet aannemelijk dat wettelijke normen na de ingebruikname van de windturbines worden overschreden. Uitgangspunt is dat na realisatie van de opgeschaalde windturbines ten allen tijde wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving, bijvoorbeeld voor geluid of trillingen. Als dit niet het geval is kan de betreffende bevoegd gezagsinstantie handhavend optreden, bijvoorbeeld wanneer om handhaving wordt verzocht. Over de handhaafbaarheid van deze normering acht het college van B&W geen onduidelijkheden of onzekerheden aanwezig.	
001d	Gevraagd wordt wie bepaalt wanneer de windturbines worden stopgezet bij slagschaduw of teveel lawaai. Alleen als de som van de mogelijke jaarbelasting is bereikt of onmiddellijk? Door wie, hoe, waar en wanneer wordt gehandeld bij overschrijding van normen? De indiener vraagt dit op te nemen in het besluit.	Voorop staat dat het windpark altijd moet voldoen aan de rechtstreeks geldende normering voor onder meer geluid en slagschaduw op grond van het Activiteitenbesluit en de –regeling. Op basis van de bij de aanvraag overlegde onderzoeken is vastgesteld dat aan deze normen kan worden voldaan, al dan niet na toepassing van een stilstandvoorziening. Dit is nader toegelicht in paragraaf 4.10 van de ruimtelijke onderbouwing en het onderliggende onderzoek naar slagschaduw. Overschrijding van de jaargemiddelde, wettelijke norm voor geluid is, met toepassing van mitigerende maatregelen, niet aan de orde. Dit is nader toegelicht in paragraaf 4.5 van de ruimtelijke onderbouwing en het onderliggende onderzoek naar geluid.	Nee

		Aangezien voornoemde normering rechtstreeks werkt, is het niet noodzakelijk hierover nadere voorschriften op te nemen in de omgevingsvergunning. Als een belanghebbende van mening is dat deze normen worden overschreden, kan deze in eerste instantie dit melden bij de MilieuKlachtenCentrale van de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant. In tweede instantie kan de gemeente als bevoegd gezagsinstantie worden verzocht om handhavend op te treden. In dat geval is allereerst onderzoek nodig om vast te stellen of de normen daadwerkelijk worden overschreden. Er is geen reden om dit op te nemen in de voorliggende besluiten, aangezien hierin wordt voorzien in de relevante wet- en regelgeving (met name het Activiteitenbesluit en het bij de Activiteitenregeling horende bijlage 4 van de Reken- en meetvoorschrift windturbines.)	
001e	De extrapolatie vanuit lagere windturbines is volgens de indiener een rekenkundige truc. Nergens is vermeld dat de theorie achteraf wordt gecheckt, waarbij eventuele afwijkingen te niet zullen worden gedaan.	De geluidberekeningen zijn uitgevoerd met de wettelijke - en in de praktijk geverifieerde - methodes uit het Reken- en meetvoorschrift windturbines. Deze zijn ook toepasbaar voor de nieuwe generatie grotere windturbines die nu worden geplaatst op het land. De extrapolatie kan plaatsvinden omdat een relatie tussen de geluidemissie en de hoogte in het gebied tussen 80 en 120 m kan worden bepaald. Vervolgens kan op basis van deze relatie geëxtrapoleerd worden naar hoogtes buiten dat gebied. Overigens gaat het hier om de ashoogte (tot 166 m) en niet om de maximale tiphoogte. De extrapolatie gaat dus maar om een relatief beperkte afwijking van het bekende gebied.	Nee

		Indiener geeft geen onderbouwing van stelling dat deze methode niet correct is.	
001f	De indiener vraagt hoe de belangen van omwonenden tegen waardedaling van hun eigendommen (woningen) wordt geborgd.	Bij vaststelling van de omgevingsvergunning is rekenschap gegeven van de mogelijke effecten van het windpark op de omgeving en zijn de relevante belangen onderzocht en betrokken bij de besluitvorming. Daarbij is geconcludeerd dat ook na realisatie van de windturbines een aanvaardbaar woon- en leefklimaat blijft bestaan. Wat betreft een mogelijke waardedaling moet erop worden gewezen dat daartoe eventueel een verzoek om tegemoetkoming in planschade kan worden ingediend. Voor de borging van de financiële uitvoerbaarheid is met de initiatiefnemer een anterieure overeenkomst gesloten, waarin onder andere afspraken over tegemoetkomingen in planschade zijn opgenomen. Door de indiener is verder niet aannemelijk gemaakt (bijvoorbeeld middels een deskundigenrapport) dat sprake is van schade die zodanig onevenredig is dat de voorliggende besluiten om die reden redelijkerwijs niet kunnen worden vastgesteld. Ook blijkt geen sprake van een zodanige schade dat dit aan de uitvoerbaarheid van het project in de weg kan staan.	Nee
001g	De indiener vraagt de gemeente en de initiatiefnemer om aandacht te hebben voor de directe omgeving (omwonenden) van het windturbinepark.	Allereerst wordt benadrukt dat alle ruimtelijk relevante belangen zijn betrokken (zie ook de reactie onder 001c), onder andere met het oog op een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor de omwonenden van de windturbines. In zoverre is aan dit verzoek voldaan. Voor de nu voorliggende besluiten wordt de wettelijk vereiste uitgebreide, openbare voorbereidingsprocedure gevolgd, zodat een ieder een zienswijze naar voren kan brengen.	Nee

		Bij vaststelling van de omgevingsvergunning en de verklaring van geen bedenkingen is derhalve voldaan aan de op de gemeente rustende zorgvuldigheidsplicht en is een evenredige belangenafweging verricht. Niettegenstaande het voorgaande is ook verder gegaan dan op grond van de te verrichten besluitvorming is vereist ten behoeve van de omgeving. In de fase voorafgaand aan de aanvraag c.q. formele procedure nadrukkelijk aandacht geweest voor de omwonenden. Zo zijn er een klankbordgroep en regiegroep ingesteld en ook zijn er twee informatiebijeenkomsten voor alle betrokkenen georganiseerd. Daar komt nog bij dat voor de beoogde ontwikkeling de sociale randvoorwaarden voor realisatie van zon-, wind- en bio-energieprojecten van de gemeente Steenbergen van toepassing zijn, zoals die op 22 september 2016 zijn vastgesteld door de gemeenteraad. Deze randvoorwaarden zijn (onder andere) expliciet gericht op inwoners en de lokale gemeenschap. Hoewel voor de verlening van de omgevingsvergunning niet van belang, wordt hiermee wel nader aandacht geschonken aan de mogelijke gevolgen van het windpark voor de omgeving.	
--	--	--	--

2.2 Zienswijzen nummer 2, 3, 5, 9, 10, 12 t/m 14, 15, 17 t/m 19, 21, 28 t/m 31 en 33

Het betreft hier in totaal 18 (nagenoeg) indentieke zienswijzen.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
002a	De bouw is in strijd met het vigerende bestemmingsplan. De windturbines zijn planologisch niet inpasbaar. In een andere opstelling worden aanzienlijk hogere windturbines gebouwd, waardoor een aantal turbines dichterbij de bebouwde kom komen te staan.	De beoogde opschaling van vier windturbines past inderdaad niet in het vigerende bestemmingsplan. Juist om die reden is een omgevingsvergunning aangevraagd voor onder meer de activiteit gebruik van gronden in strijd met het bestemmingsplan. Onderdeel van de aanvraag voor deze activiteit is de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning. In deze onderbouwing zijn alle relevante ruimtelijke aspecten beoordeeld en (waar nodig) onderzocht. Voor al deze aspecten is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines, dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving en dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat resteert. Om die reden is de beoogde ontwikkeling planologisch inpasbaar, met inachtneming van de andere opstelling en de hogere windturbines.	Nee
002b	De indiener is van mening dat sprake is van cumulatieve omstandigheden, Dinteloord wordt reeds ruimtelijk gestoord door ongeveer 70 aan de horizon goed zichtbare windturbines, vele kassen en het geluid van de A4.	Allereerst wordt benadrukt dat het vervangende windturbines betreft, het aantal turbines neemt niet toe en zoals indiener opmerkt is er reeds sprake van een groot aantal waarneembare turbines. In de ruimtelijke onderbouwing (zie ook de reactie onder 002a) is beoordeeld of de opschaling van vier windturbines past in de aanwezige ruimtelijke structuur. Tevens is voor het aspect geluid aangetoond dat geen sprake is van onaanvaardbare cumulatie met reeds aanwezige	Nee

		functies. Dit is nader toegelicht in paragraaf 4.5 van de ruimtelijke onderbouwing en het onderliggende onderzoek naar geluid. Tot slot is in het m.e.r.-beoordelingsbesluit (en de onderliggende aanmeldingsnotitie) geconstateerd dat geen sprake is van cumulatie met plannen en/of projecten of bestaande windturbineparken in de directe omgeving. Dit geldt ook voor de aspect horizon zoals gevisualiseerd in het Addendum op de ruimtelijke onderbouwing (bijlage).	
002c	Volgens de indiener zal er aanzienlijk meer hinder voor de omwonenden of de omgeving zijn, onder andere door de voorgeschreven obstakelverlichting.	Op basis van de ruimtelijke onderbouwing kan worden geconcludeerd dat er geen sprake is van onaanvaardbare hinder voor de omwonenden. Specifiek voor obstakelverlichting is in paragraaf 2.2.3 van de ruimtelijke onderbouwing toegelicht welke verlichtingssoorten door de Inspectie Leefomgeving en Transport worden voorgeschreven. In redelijkheid kan een zwaarder gewicht worden toegekend aan het belang tot realisatie van windturbines en de daarbij vanuit luchtvaartveiligheid noodzakelijke obstakelverlichting, dan aan het belang van omwonenden bij het gevrijwaard blijven van enige hinder. Uitgangspunt is daarbij dat de hinder ten gevolge van obstakelverlichting tot een aanvaardbaar niveau kan worden beperkt. Door de indiener wordt niet onderbouwd dat sprake zal zijn van onaanvaardbare hinder ten gevolge van obstakelverlichting. Ter borging dat de obstakelverlichting aansluit bij hetgeen is aangevraagd, is mede naar aanleiding van deze zienswijze een voorschrift opgenomen op basis waarvan initiatiefnemer een verlichtingsplan moet indienen.	Ja: toevoeging voorschrift

002d	Volgens de indiener is de beoordeling van de verschillende aspecten in de ruimtelijke onderbouwing subjectief.	Verwezen wordt naar de reactie onder 002a. Door de indiener is niet nader toegelicht welke aspecten subjectief beoordeeld zijn.	Nee
002e	De indiener verwijst naar de volgende visie van de gemeente: "De gemeente Steenbergen wil de kenmerkende waardevolle openheid van het landschap beschermen en behouden. De plaatsing van windturbines (ook in parken en lijnopstellingen) tast de waardevolle openheid van het Steenbergse landschap op een onaanvaardbare wijze aan en ondermijnt daarmee ook de toeristisch recreatieve ambities van de gemeente."	De indiener citeert een passage uit de Structuurvisie gemeente Steenbergen. Hierna volgt in deze structuurvisie de volgende passage: "Windmolens kunnen enkel geclusterd worden gerealiseerd binnen het hoogdynamische gebied AFC Nieuw Prinsenland. Naast het bovenstaande is de gemeente eveneens bereid om medewerking te verlenen aan de opschaling van de bestaande windturbines aan de Karolinadijk te Dinteloord. Bij de opschaling van de bestaande windturbines gaat het om het vervangen van de bestaande windmolens door windturbines met meer vermogen. Als gevolg van de opschaling zal het aantal windturbines niet toenemen." Kortom: de gemeente heeft de impact van de windturbines op het landschap afgewogen en op bepaalde plekken, waaronder aan de Karolinadijk, mogelijk aanvaardbaar geacht. In de ruimtelijke onderbouwing is de beoogde ontwikkeling getoetst aan de Structuurvisie gemeente Steenbergen en is geconcludeerd dat de ontwikkeling hiermee niet in strijd is (zie voor een toelichting paragraaf 3.4.1 van de ruimtelijke onderbouwing).	Nee
002f	De indiener geeft aan dat meerdere keren melding wordt gemaakt van de noodzakelijke spoed tot het nemen van het besluit. Na begin oktober wordt de subsidietoekenning voor de windturbines volgens de indiener op zijn minst onzeker. Tegelijkertijd wordt volgens de indiener vermeld dat bij het niet halen van deze datum de te bouwen turbines zonder enige	De omgevingsvergunningaanvraag en de daarbij horende stukken zijn gebaseerd op een maximale tiphoogte van 234 meter. Op basis van deze aanvraag is inzage verkregen in de effecten van een dergelijke tiphoogte en kon worden vastgesteld dat een dergelijke tiphoogte vanuit een ruimtelijk perspectief aanvaardbaar	Nee

	twijfel in de hoogst mogelijke vorm zullen worden uitgevoerd. De indiener is van mening dat dit feitelijk een verkapt dreigement is.	is. In ieder geval blijft ook dan sprake van een goed woon- en leefklimaat. Daarom heeft het college van B&W de omgevingsvergunning voor deze tiphoogte kunnen verlenen. Niettemin is bezien of de mogelijke effecten van de windturbines voor de omgeving verder beperkt kunnen worden, waartoe overleg met de initiatiefnemer heeft plaatsgevonden. Uit dit overleg is gebleken dat bij een tijdige verlening van de omgevingsvergunning er ruimte bestaat om een lagere tiphoogte te realiseren, namelijk 210 meter. Gezien deze mogelijkheid is dit in de voorschriften opgenomen. Niettemin wordt benadrukt dat dit een onverplichte beperking is van de mogelijke gevolgen voor de omgeving: voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het project mag worden aangesloten bij 234 meter. Van een verkapt dreigement is derhalve geen sprake, het betreft uitsluitend een onverplichte beperking van de bouwmogelijkheid om effecten van de windturbines te beperken.	
002g	Volgens de indiener lijkt het erop dat voor de energietransitie alles moet wijken, waardoor wetgeving opzij kan worden geschoven en de belangen van omwonenden niet meer tellen. Er is geen/onvoldoende rekening gehouden met de belangen van burgers.	Verwezen wordt naar de reacties onder 002a en 001g.	Nee
002h	Door andere landschappelijke factoren kan Dinteloord in de toekomst uitsluitend uitbreiden achter de Stoofdijk en de Molendijk. Daar zijn plannen voor gemaakt. Het is onwenselijk om juist daar vier windturbines te plaatsen.	In de ruimtelijke onderbouwing is onder andere ingegaan op het relevante gemeentelijke beleid (te weten de structuurvisie, zie ook de reactie onder 002e). Daarbij is geconcludeerd dat de beoogde opschaling van vier windturbines niet in strijd is met dit beleid.	Nee

002i	De hoogte van de windturbines wordt volgens de indiener op geen enkele wijze gelimiteerd.	De maximale tiphoogte van de windturbines is wel degelijk gelimiteerd, zie verder de reactie onder 002f.	Nee
002j	Volgens de indiener is geen rekening gehouden met de bezwaren die voor en tijdens de raadsvergadering naar voren zijn gebracht.	Door de indiener is niet nader toegelicht welke bezwaren het betreft. Om die reden is een inhoudelijke reactie/beantwoording niet mogelijk. Niettemin wordt erop gewezen dat op de besluitvorming zorgvuldig is voorbereid en bij vaststelling alle relevante belangen zijn betrokken om tot een evenredige afweging te komen.	Nee

2.3 Zienswijze nummer 4

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
004a	Volgens de indiener is reeds beleid vastgesteld over de locatie en het aantal nieuw te plaatsen windturbines in Dinteloord. Indiener verwijst naar 'Voortgang energie Brabant' en structuurvisies. Dit besluit is daarmee volgens de indiener niet in overeenstemming.	Onderdeel van de aanvraag is de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning. In deze onderbouwing is onder andere ingegaan op het relevante provinciale en gemeentelijke beleid. Daarbij is geconcludeerd dat de beoogde opschaling van vier windturbines niet in strijd is met dit beleid (zie voor een toelichting de paragrafen 3.2 en 3.4 van de ruimtelijke onderbouwing). Het door de indiener bij de zienswijze gevoegde overzicht van windenergieprojecten in Noord-Brabant betreft een document bij een nieuwsbericht van de provincie Noord-Brabant. Dit document heeft geen formele (beleids)status.	Nee
004b	De windturbines passen vanwege hun hoogte totaal niet in het landschap en zijn in strijd met het gemeentelijk beleid om de openheid van het landschap te beschermen. Volgens de indiener zijn de turbines dermate hoog en experimenteel dat de effecten op mens en dier ongewis zijn.	Ten aanzien van het gemeentelijk beleid en landschappelijke inpasbaarheid wordt verwezen naar de reacties onder 002e en 004a. Verder wordt verwezen naar de ruimtelijke onderbouwing. In deze onderbouwing zijn alle relevante ruimtelijke aspecten beoordeeld en	Nee

		(waar nodig) onderzocht, met inachtneming van de maximaal aangevraagde tiphoogte. Deze aspecten betreffen de door de indiener genoemde 'effecten op mens en dier'. Voor al deze aspecten is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving.	
004c	De indiener vraagt zich af of de norm van 47 dB wel representatief is voor de werkelijk ervaren geluidsoverlast. Volgens de indiener is sprake van experimentele windturbines. De vraag is of in het kader van geluid wel rekening is gehouden met de windrichting, cumulatie met andere windturbines (onder andere Windpark Piet de Wit) en de ondergrond (klei is in de zomer geen zachte ondergrond).	Voor wat betreft de geluidsnormering wordt verwezen naar de reactie onder 001d. De normering voor geluid uit het Activiteitenbesluit en de -regeling werken rechtstreeks en moeten door een windturbine altijd worden nageleefd. In zoverre is die norm dus representatief te noemen, met de kanttekening dat de geluidsbelasting niet overal op deze hoogte ligt. Op veel woningen wordt deze norm niet gehaald en blijft de geluidsbelasting hier (ver) onder. Tevens wordt opgemerkt dat geen sprake is van experimentele turbines, maar van reguliere, commercieel beschikbare windturbines. Voor de vragen van de indiener inzake de windrichting, cumulatie en de ondergrond wordt verwezen naar paragraaf 4.5 van de ruimtelijke onderbouwing en het onderliggende onderzoek naar geluid. In aanvulling hierop wordt het volgende opgemerkt over de wettelijke methode van geluidsberekening: - In het onderzoek is uitgegaan van een situatie met 'meewind'. Bij een andere windrichting kan het geluidniveau (iets) lager zijn. Alleen voor woningen die op grotere afstand zijn gesitueerd (circa 10 maal de ashoogte van de windturbine) worden andere windrichtingen meegenomen. Voor dichtbij gelegen	Nee

		woningen is in het onderzoek dus uitgegaan van een worst case-situatie. - In de berekening van de cumulatie met windturbineparken in de omgeving is onder andere Windpark Piet de Wit meegenomen. - Een zachte ondergrond is niet per definitie fysiek zacht, maar is een ondergrond die als geluidsabsorberend wordt aangemerkt. Conform de wettelijke reken- en meetvoorschriften geldt dit bijvoorbeeld voor grasland.	
004d	De jaargemiddelde norm van 47 dB voor geluid is volgens de indiener niet te handhaven. Voorgesteld wordt om continu de geluidsproductie te meten en om de windturbines bij een overschrijding direct stil te zetten.	Door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is meermaals geoordeeld dat geen grond bestaat voor het oordeel dat de geluidsnormen voor windturbines niet handhaafbaar en controleerbaar zijn (ervan uitgaande dat derden in beginsel zelf emissiemetingen kunnen laten verrichten door een akoestisch bureau conform de wettelijke reken- en meetvoorschriften). Niet valt in te zien waarom dit thans niet langer het geval zou zijn. Er is dan geen reden om te twijfelen aan de handhaafbaarheid van deze normering. In aanvulling hierop wordt verwezen naar de reacties onder 001c en d.	Nee
004e	De (flikkerende) obstakelverlichting op de windturbines levert 's nachts gevaar/overlast op voor mens en dier. Toekomstige ontwikkelingen op dit gebied mogen geen onderdeel uitmaken van de overweging.	Verwezen wordt naar de reactie onder 002c. In aanvulling hierop wordt benadrukt dat 's nachts alleen vast brandende obstakelverlichting wordt toegepast (zie voor een toelichting paragraaf 2.2.3 van de ruimtelijke onderbouwing).	Ja: toevoeging voorschrift
004f	De indiener verwacht de volgende, nadelige (economische) gevolgen voor Dinteloord: - Minder recreanten; - Bewonerskrimp;	Allereerst wordt benadrukt dat de beoogde opschaling van 4 windturbines niet in strijd is met het gemeentelijk beleid (zie onder andere de reactie onder 004a). Door de indiener wordt geen informatie overlegd die de	Nee

	- Beperking uitbreidingsmogelijkheden dorp; - Koopwoningen staan langer te koop; - Waardedaling van koopwoningen; - Leegstand koopwoningen en winkels; - Minder inkomsten uit de WOZ voor de gemeente; - Aantasting leefbaarheid ("Moerdijk effect").	verwachte (economische) gevolgen kan onderbouwen. Van dergelijke gevolgen is ook anderszins geen sprake gebleken. Aangezien de besluitvorming zorgvuldig is voorbereid en de relevante belangen op een juiste wijze zijn betrokken, wordt geacht sprake te zijn van een goede ruimtelijke ordening. Voor wat betreft de mogelijkheid van planschade wordt verwezen naar de reactie onder 001f.	
004g	De indiener verwacht dat er een precedent ontstaat voor meer windturbines van vergelijkbare hoogte rondom Dinteloord.	Verwezen wordt naar de reactie onder 002e. De mogelijkheid om elders binnen de gemeente Steenbergse windturbines te realiseren is onder meer afhankelijk van het gemeentelijk, maar ook het provinciale beleid en daarnaast van de mogelijkheid dat sprake blijft van een goede ruimtelijke ordening. De beoogde opschaling van 4 windturbines op deze locatie is specifiek in de gemeentelijke structuurvisie benoemd, samen met één ander gebied waar nieuwvestiging van windmolens mogelijk is. In andere woorden: nieuwe initiatieven voor windturbines moeten op hun eigen merites worden beoordeeld, waarbij wel rekening moet worden gehouden met de opschaling van bestaande windturbines aan de Karolinedijk. Deze opschaling maakt het echter niet zonder meer mogelijk ook elders in de gemeente nieuwe windturbines te plaatsen.	Nee

2.4 Zienswijze nummer 7

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
-----	------------	---------------	------------

007a	De hoogte van de windturbines staat in geen verhouding tot de omgeving (een klein landelijk/dorpsgebied), daardoor verandert het landschap in een gebied met industriële uitstraling.	Allereerst wordt benadrukt dat het vervangende windturbines betreft. In de huidige situatie zijn ook al vier windturbines in het landschap/de omgeving aanwezig. In de ruimtelijke onderbouwing (die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning) is beoordeeld of de opschaling van vier windturbines past in de aanwezige ruimtelijke structuur c.q. het landschap. Daarbij is geconcludeerd dat dit het geval is (zie voor een toelichting de paragrafen 2.2.3 en 3.2.3 van de ruimtelijke onderbouwing). Verder is de landschappelijke inpasbaarheid ook beoordeeld in m.e.r.-beoordelingsbesluit (en de onderliggende aanmeldingsnotitie). Op basis van deze stukken zijn de mogelijke gevolgen van het windpark op het landschap inzichtelijk gemaakt en daarmee kunnen deze gevolgen in de besluitvorming worden betrokken. Ter nadere onderbouwing van de gevolgen zijn visualisaties aan de besluitvorming toegevoegd, welke visualisaties al eerder waren getoond bij inloopavonden. De vervanging van de vier bestaande windturbines door vier nieuwe windturbines heeft niet tot gevolg dat het landschap van karakter verandert: het bestaande gebruik blijft immers gelijk.	Nee
007b	De hogere windturbines zorgen voor een toename van de geluidsoverlast. De indiener woont op ongeveer 500 meter afstand en verwacht ter plaatse een geluidproductie van (aanzienlijk) meer dan 42 dB.	De geluidberekeningen zijn uitgevoerd met de wettelijke - en in de praktijk geverifieerde - methodes. De geluidsbelasting voldoet ook bij de woning van indiener aan de wettelijke normen. Dit moet ook op grond van de rechtstreeks werkende normering uit het Activiteitenbesluit en de -regeling. Als indiener vreest voor overschrijding, kan handhaving van de normering worden verzocht.	Nee

		De indiener maakt niet aannemelijk waarom de normen zouden worden overschreden. De toename van de geluidsbelasting binnen de normen als gevolg van de opschaling wordt ruimtelijk aanvaardbaar geacht. <i>Check tabel 5.4 geluidsrapport adh adres (Marc) of de classificatie verandert. Zo niet, dit opmerken.</i>	
007c	De beoogde obstakelverlichting zal voor onontkoombare overlast zorgen.	Verwezen wordt naar de reactie onder 002c.	Ja: toevoeging voorschrift
007d	De woning van de indiener daalt als gevolg van de verhoging van de windturbines in waarde. Daarnaast is de verkoopbaarheid van de, te koop staande, woning enorm gedaald, dit is een extra verliespost voor de indiener.	Verwezen wordt naar de reactie onder 001f.	Nee
007e	De slagschaduw strekt zich uit over het landschap waar de indiener over uitkijkt. De indiener verwacht hier last van te ondervinden.	Tuinen, erven en agrarische percelen zijn op grond van de relevante wet- en regelgeving geen gevoelige objecten in relatie tot slagschaduw. De mate van hinder door slagschaduw wordt voor deze niet gevoelige objecten aanvaardbaar geacht, omdat de verblijfstijd aldaar beperkter is dan in woningen en omdat het verblijf ter plaatse alleen op specifieke momenten plaatsvindt. Daar komt bij dat door de indiener niet nader is onderbouwd dat slagschaduw onaanvaardbare uitzichthinder tot gevolg heeft.	Nee
007f	Volgens de indiener ontbreekt duidelijkheid over de beoogde dorpsmolen (bestemming gegenereerde gelden, verdeelsleutel en beheer). Ook wordt niet gesproken over compensatie van schade.	Afspraken over de beoogde dorpsmolen vallen buiten de reikwijdte c.q. het publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende omgevingsvergunningaanvraag, te weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht. Voor de voorliggende besluitvorming, meer specifiek de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het nieuwe windturbinepark, is de dorpsmolen niet bepalend.	Nee

		Ten aanzien van compensatie van schade wordt verwezen naar de reactie onder 001f.	
007g	Bij het transport van de onderdelen van de huidige windturbines moest de indiener zijn/haar woning nabij de hoek van de Schenkeldijk en Stoofdijk verlaten. Dit vanwege het mogelijke gevaar dat de onderdelen bij het nemen van de bocht van de vrachtwagens af zouden schuiven. De indiener is zeer bevreesd dat dit gevaar bij de bouw van de nieuwe turbines toeneemt, vanwege de grotere onderdelen. Tevens verwacht de indiener tijdens de aanleg een stroom van nog zwaarder en meer vrachttransport, dat voor schade als scheurvorming in de woning en mogelijk verzakkingen in de dijk gaat zorgen.	De transportroutes voor bouwverkeer ten behoeve van de beoogde ontwikkeling zijn op dit moment nog niet bekend. Ten behoeve hiervan wordt voor de uitvoeringsfase een verkeer- en vervoerplan opgesteld, dat voorafgaand aan deze fase ter kennisgeving aan de gemeente wordt voorgelegd. In dit plan zal onder andere worden ingegaan op de veiligheid en eventuele schade langs de transportroutes voor bouwverkeer. Ter uitwerking hiervan wordt een voorschrift aan de omgevingsvergunning verbonden dat verplicht tot overleggen van het verkeer- en vervoerplan.	Ja: toevoeging voorschrift
007h	De indiener stelt, indien noodzakelijk, vervanging door even grote turbines in combinatie met vergroting van de subsidie voor de plaatsing van zonnepanelen op daken voor.	Het college van B&W dient te beslissen op de ingediende aanvraag. Op basis van deze aanvraag is geconcludeerd dat overgegaan kan worden tot verlening van een omgevingsvergunning. Hetgeen indiener naar voren brengt over zonnepanelen valt buiten de grondslag van de aanvraag en vormt ook voor het overige niet een zodanig beter alternatief dat dit tot weigering van de aanvraag zou moeten leiden.	Nee

2.5 Zienswijze nummer 8

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
008a	De indiener vraagt waarom niet is gekozen om een aantal extra windturbines te plaatsen verder langs de Karolinadijk, richting de Dintelse Gorzen. Als daarbij betere, niet veel grotere turbines worden toegepast, is de gewenste opbrengst mogelijk ook haalbaar. Dit kan volgens de indiener	Afspraken over de toegankelijkheid van de onderhoudsweg langs de Karolinadijk vallen buiten de reikwijdte c.q. het publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende omgevingsvergunningaanvraag, te	Nee

	gecombineerd worden met het toegankelijk maken van de onderhoudsweg langs de Karolinadijk (voor wandelaars en fietsers). De indiener is van mening dat met het voorgestelde alternatief veel minder mensen geschaad worden.	weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht. De door indiener aangedragen locatie kan niet als alternatief dienen. Voorop staat dat het college van B&W op de aanvraag zoals deze voorligt moeten beslissen. Dit genoemde alternatief is niet evident beter en past overigens ook niet binnen de beleidskaders van de gemeente. De reden dat het college van B&W er niet voor kiest om extra windturbines te plaatsen langs de Karolinadijk, richting de Dintelse Gorzen, is dat dit gebied in de Structuurvisie Gemeente Steenberghe is aangewezen als natuurgebied, uitsluitend bedoeld voor natuurbehoud en -ontwikkeling en extensieve recreatie. Het bouwen van windturbines in dat gebied past in zoverre niet in het door de gemeente vastgestelde beleid.	
--	---	---	--

2.6 Zienswijzen nummer 11 en 16

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
011a	Turbine 3 komt op een afstand van 805 meter van de woning van de indiener, in plaats van op 1200 meter. Ook turbine 4 komt aanmerkelijk dichterbij te staan. Daar komt bij dat de turbines aanmerkelijk groter worden. De indiener verwacht daarom extra geluidhinder en verzoekt om de locaties van turbine 3 en 4 te herzien.	De geluidberekeningen zijn uitgevoerd met de wettelijke - en in de praktijk geverifieerde - methodes. De geluidsbelasting voldoet ook bij de woning van indiener aan de wettelijke normen uit het Activiteitenbesluit. Op basis van het Activiteitenbesluit en de –regeling moet ook altijd aan deze normering voldaan worden. Nu aan de norm inzake geluidshinder is voldaan, staat daarmee vast dat er sprake is van een aanvaardbaar niveau van geluidshinder.	Nee

		De toename van de geluidsbelasting binnen de normen als gevolg van de opschaling acht het college van B&W eveneens ruimtelijk aanvaardbaar. Hierbij wordt betrokken dat de opschaling van windturbines nodig is in het kader van de nationale, provinciale en regionale doelstellingen in het kader van de energietransitie, die overheden hebben gesteld. Het belang van het opwekken van duurzame energie weegt zwaarder dan het belang van het voorkomen van de toename van hinder binnen de wettelijke normen. Bij het bepalen van de locaties van de nieuwe windturbines zijn alle relevante aspecten afgewogen, met als doel de omgevingseffecten van de vier turbines gezamenlijk te minimaliseren. <i>Check tabel 5.4 geluidsrapport adh adres (Marc) of de classificatie verandert. Zo niet, dit opmerken.</i>	
011b	De turbines zijn veel te hoog en zijn naar de mening van de indiener daarom ongewenst, belastend voor de bebouwing en onnodig (horen op zee thuis). De indiener stelt voor om nieuwe, lagere en moderne turbines te bouwen.	Alle mogelijke effecten c.q. relevante ruimtelijke aspecten zijn beoordeeld en (waar nodig) onderzocht. Dit is beschreven in de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning. Voor al deze aspecten is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving. Het college van B&W dient te beslissen op de ingediende aanvraag. Op basis van deze aanvraag is geconcludeerd dat overgegaan kan worden tot verlening van een omgevingsvergunning. Hetgeen indiener naar voren brengt over de plaatsing van lagere windturbines	Nee

		valt buiten de grondslag van de aanvraag en vormt niet een zodanig beter alternatief dat dit tot weigering van de aanvraag zou moeten leiden (alleen al omdat het alternatief onvoldoende concreet is).	
011c	Lichtverontreiniging (bij plaatsing hoge turbines).	Verwezen wordt naar de reactie onder 002c.	Ja: toevoeging voorschrift
011d	Slagschaduw.	Slagschaduw vormt geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling. Dit is nader toegelicht in paragraaf 4.10 van de ruimtelijke onderbouwing en het onderliggende onderzoek naar slagschaduw.	Nee
011e	Waardedaling van de woning van de indiener.	Verwezen wordt naar de reactie onder 001f.	Nee

2.7 Zienswijze nummer 12 (aanvulling zienswijze 2)

Het betreft hier een aanvulling van zienswijze 2, waarbij hierna alleen specifiek deze aanvulling van een reactie wordt voorzien. Voor de beantwoording van het (nagenoeg) identieke deel van de zienswijze wordt verwezen naar de reacties in paragraaf 2.2.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
012a	Bij besluit van 30 januari 2018 is een vrijstelling gegeven van het opmaken van een milieueffectrapportage terwijl dit naar de mening van de indiener wel had moeten. De bouw van vier giga windturbines zo dichtbij Dinteloord is van een majeure aard en heeft zo veel (additionele) gevolgen voor de omgeving, dat een m.e.r. standaard zou moeten zijn.	In het m.e.r.-beoordelingsbesluit (en de onderliggende aanmeldingsnotitie), dat als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning, zijn de relevante milieueffecten van de beoogde ontwikkeling overwogen. Aan de hand van de criteria uit bijlage III van de m.e.r.-richtlijn is beoordeeld of er belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu optreden. Daarbij is geconcludeerd dat er geen sprake is van bijzondere omstandigheden waardoor een milieueffectrapportage noodzakelijk is. Voor een toelichting wordt verwezen naar het m.e.r.-beoordelingsbesluit en paragraaf 4.2 van de ruimtelijke	Nee

		onderbouwing (die ook als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning). Door de indiener is niet nader onderbouwd waarom wel sprake zou zijn van zodanige gevolgen dat dit het opstellen van een m.e.r. noodzakelijk is.	
--	--	--	--

2.8 Zienswijze nummer 16 (aanvulling zienswijze 11)

Het betreft hier een aanvulling van zienswijze 11, waarbij hierna alleen specifiek deze aanvulling van een reactie wordt voorzien. Voor de beantwoording van het (nagenoeg) identieke deel van de zienswijze wordt verwezen naar de reacties in paragraaf 2.6.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
016a	De windturbines ontsieren het landschap.	Allereerst wordt benadrukt dat het vervangende windturbines betreft. In de huidige situatie zijn ook al vier windturbines in het landschap/de omgeving aanwezig. In de ruimtelijke onderbouwing (die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning) is beoordeeld of de opschaling van vier windturbines past in de aanwezige ruimtelijke structuur c.q. het landschap. Daarbij is geconcludeerd dat dit het geval is (zie voor een toelichting de paragrafen 2.2.3 en 3.2.3 van de ruimtelijke onderbouwing). Verder is de landschappelijke inpasbaarheid ook beoordeeld in m.e.r.-beoordelingsbesluit (en de onderliggende aanmeldingsnotitie). Op basis van deze stukken zijn de mogelijke gevolgen van het windpark op het landschap inzichtelijk gemaakt en daarmee kunnen deze gevolgen in de besluitvorming worden betrokken. Ter nadere onderbouwing van de gevolgen zijn visualisaties aan de besluitvorming toegevoegd (bijlage), welke visualisaties	Ja, toevoegen addendum ruimtelijke onderbouwing

		al eerder waren getoond bij inloopavonden. De vervanging van de vier bestaande windturbines door vier nieuwe windturbines heeft niet tot gevolg dat het landschap van karakter verandert: het bestaande gebruik blijft immers gelijk.	
--	--	---	--

2.9 Zienswijze nummer 20 (provincie Noord-Brabant)

Bij brief van 4 april 2018, kenmerk C2222731/4331620, heeft ons Cluster Ruimte gereageerd op het voorontwerp. Deze brief en uw reactie hierop liggen mede aan onze zienswijze ten grondslag.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
020a	Ten aanzien van het bij de ontwikkeling betrokken aspect van natuurcompensatie is de indiener van mening dat het plan nog niet geheel voldoet aan de provinciale verordening. In verband met de ligging nabij het Natuur Netwerk Brabant (NBB) is het volgens de indiener van belang om te weten wat de afstand tot het NNB is, zodat bepaald kan worden in welke mate er sprake is van externe werking op het NNB c.q. in welke mate er sprake is van geluidsbelasting op het NNB. Uit de stukken blijkt dat als de 'maximale' opstellingsvariant wordt vergeleken met het bestaande windpark, er geen sprake is van een toename van de geluidcontour. Tevens wordt geconcludeerd dat, daar waar al geluidsverstoring is boven de drempelwaarde van 52 Lden 52 waar vanuit een nieuwe geluidsbron verstoring blijkt, geen compensatie hoeft te worden uitgevoerd. Vervolgens wordt geconcludeerd dat er geen sprake is van een toename van het areaal waarbij de geluidbelasting boven de drempelwaarde van 52 Lden uitkomt. Naar de mening van de indiener is geen sprake van een situatie zoals hiervoor is beschreven. Voorzien wordt in een	De provincie verzoekt om een nadere onderbouwing van de wijze waarop is omgegaan met de eisen uit artikel 5.1, lid 7 en 5.6 van de provinciale verordening. Naar aanleiding van deze zienswijze is er in overleg met de provincie nader gekeken naar de gegeven invulling van voornoemde eisen. Geconstateerd is dat in 1998 door de gemeente Steenbergen vergunning is verleend voor het huidige/bestaande windturbinepark en dat dit besluit daarna is vertaald in het bestemmingsplan. De bebouwingsregeling voor windturbines is vervolgens overgenomen in het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied Dinteloord en Prinsenland' uit 2015. Op basis hiervan is geconcludeerd dat de vier bestaande windturbines in planologische-juridisch opzicht als een bestaande feitelijk gegeven beschouwd dienen te worden. Voor deze situatie hoeft enkel gecompenseerd te worden als er meer NNB-areaal dan thans belast wordt met een geluidsbelasting boven de 52 dB Lden.	Nee

	nieuwe ruimtelijke ontwikkeling waarbij de bestaande 4 verouderde windturbines worden vervangen en er 4 nieuwe windturbines voor in de plaats komen. In die zin is er volgens de indiener geen sprake van een toename van geluid ten opzichte van de bestaande situatie, maar dient er in het kader van de ontwikkeling een afzonderlijke afweging te worden gemaakt ten aanzien van de externe werking op het NNB en onderbouwd te worden in welke mate financieel of fysiek gecompenseerd dient te worden als gevolg van verstoring van het NNB (externe werking). De ruimtelijke onderbouwing dient op dit onderdeel naar de mening van de indiener aangevuld te worden op grond van artikel 5.6 van de provinciale verordening.	Dit is ook als zodanig geconcludeerd in paragraaf 4.8.2 van de ruimtelijke onderbouwing. Nu na nader overleg en onderzoek is vastgesteld dat er geen vergroting van het areaal als hiervoor bedoeld zal plaatsvinden en dus geen aantasting van het NNB ten opzichte van de bestaande situatie, is derhalve geen compensatie aan de orde. Het voorgaande wordt nader onderbouwd door de recent afgeronde natuurtoets, die als aanvullende motivering bij de vaststelling van de voorliggende besluiten wordt betrokken. In deze natuurtoets is ten aanzien van de NNB de volgende algemene conclusie opgenomen: <i>Het enige mogelijke effect op de biotische waarden van het NNB betreft het externe effect van aanvaringsslachtoffers op de aalscholver (als broedvogel) voor beheertype N04.04 (afgesloten zeearm). De aalscholver is echter in het broedseizoen incidenteel waargenomen in en over het plangebied en kent hiermee dus geen binding. Een negatief effect op deze biotische waarde is dus uitgesloten. Daarmee zijn negatieve effecten in ecologische zin op het NNB van Noord-Brabant uitgesloten.</i> Daarbij is specifiek ten aanzien van (mogelijke) geluidsbelasting op het NNB in de natuurtoets aangegeven dat wezenlijke verstoring van vogels (door bijvoorbeeld geluid) niet aan de orde is. Met het voorgaande is tegemoetgekomen aan de zienswijze, door een nadere uiteenzetting te geven van de naleving van de provinciale omgevingsverordening	
--	--	--	--

		wat betreft de NNB. Er kan worden geconcludeerd dat geen aantasting van de ecologische waarden en kenmerken van het NNB optreedt, zodat geen compensatie plaats hoeft vinden. De voorgaande reactie dient als de gevraagde aanvullende motivering bij paragraaf 4.8.2 van de ruimtelijke onderbouwing te worden beschouwd.	
--	--	--	--

2.10 Zienswijze nummer 22

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
022a	Uit de stukken wordt niet duidelijk hoe bepaald is dat de woning van de indiener net buiten de “47 dB contour” ligt. Omdat er in Nederland geen vergelijkbare situatie is (windturbines van meer dan 180 meter hoog op zo’n korte afstand van woonbebouwing), vraagt de indiener zich af hoe met zekerheid bepaald kan worden dat aan de geluidsnormen voldaan zal worden.	De geluidberekeningen zijn uitgevoerd met de wettelijke - en in de praktijk geverifieerde - methodes. Deze zijn ook toepasbaar voor de nieuwe generatie grotere windturbines, die nu worden geplaatst op het land. Voor de berekeningen is gekeken naar de meest nabijgelegen woningen als maatgevend punt voor toetsing aan de normering; als op dat punt voldaan wordt aan de normering, wordt automatisch ook voldaan bij woningen die verder weg zijn gelegen. De maatgevende woningen zijn dus de basis voor de 47 dB-contour: daarbuiten is de geluidsbelasting altijd lager.	Nee
022b	De indiener vraagt zich af of de geluidsnormen, ooit bedacht toen windturbines de 100 meter nog niet haalden, nog wel kunnen en mogen gelden voor turbines van 235 meter en maakt bezwaar tegen het “rekentechnisch” toepassen (en dus oprekken) van normen.	Verwezen wordt naar de reacties onder 001e en 022a.	Nee
022c	In de aanvraag is in het kader van geluid volgens de indiener uitgegaan van KNMI windgegevens op een hoogte van 80 tot 120 meter. Dit is lineair geëxtrapoliseerd naar een hoogte van	De extrapolatie kan plaatsvinden omdat een relatie tussen de geluidemissie en de hoogte in het gebied tussen 80 en 120 m kan worden bepaald. Vervolgens	Nee

	235 meter. Volgens de indiener gedraagt wind zich niet lineair en is het gedrag van wind op die hoogte onzeker.	kan op basis van deze relatie geëxtrapoleerd worden naar hoogtes buiten dat gebied. Overigens gaat het hier om de ashoogte (tot 166 m) en niet om de maximale tiphoogte. De extrapolatie gaat dus maar om een relatief beperkte afwijking van het bekende gebied.	
022d	In de aanvraag staat dat de woning van de indiener zonder mitigerende maatregelen binnen de geluidscontour valt. In de tabellen 4.3 en 5.2 van het "Onderzoek geluid en slagschaduw" staat dat in alle gevallen, ook zonder maatregelen, de 47 dB Lden niet wordt overschreden. De tekening op bijlage I van dit onderzoek geeft aan dat dit wel degelijk het geval is. De indiener vraagt wat waar is.	De waarden in de tabel zijn bepalend, aangezien deze in detail zijn doorgerekend. De Lden overschrijdt de norm van 47 dB niet. De toetswaarde volgens de norm wordt uitgedrukt in hele dB, de berekende geluidsbelasting op deze woning is 47,4 dB wat wordt afgerond naar 47 dB. De contour geeft de 47,4 dB waarde weer. Overigens, omdat er een maatregel wordt genomen ten behoeve van een andere woning, daalt de geluidsbelasting als gevolg van dit project op de woning van indiener ten opzichte van een situatie zonder maatregelen, zoals in de laatste kolom van tabel 4.3 is weergegeven. Concluderend staat vast dat ook ter plaatse van de woning van de indiener de norm niet wordt overschreden.	Nee
022e	De indiener betwijfeld of de geluid mitigerende maatregelen daadwerkelijk genomen zullen worden. Bij de bestaande windturbines is dit volgens de indiener niet zo, omdat uitgesloten is dat de 40 dB bij de indiener niet is overschreden.	Voor de woning van indiener zijn geen mitigerende maatregelen nodig. Deze worden genomen voor een andere woning. Het bestaande windturbinepark, waar naar wordt verwezen, valt onder oude regelgeving. Overigens hoeft niet getwijfeld te worden over het treffen van de maatregelen: op grond van het Activiteitenbesluit en de -regeling moet dit sowieso gebeuren.	Nee
022f	Het is volgens de indiener niet uit te sluiten dat in de oncontroleerbare geluidsberekeningen fouten zijn gemaakt, omdat dit in wel controleerbare onderdelen van de aanvraag wel is gebeurd. De indiener noemt de volgende voorbeelden:	Er zijn geen fouten geconstateerd in de geluidsberekeningen. De opmerking over de afstand naar de Sasdijk verwijst vermoedelijk naar paragraaf 4.4 van de ruimtelijke	Ja: Tekstuele aanpassing ruimtelijke

	- de eenvoudig te met afstand tot de Sasdijk. - zijn/haar woning zal zonder mitigerende maatregelen meer uren slagschaduw krijgen dan de woning Schenkeldijk 7. - het gedeelte over ijs afwerping.	onderbouwing (die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning), over het aspect externe veiligheid. Hier is inderdaad sprake van een tekstuele fout en had in plaats van Sasdijk de Schenkeldijk moeten staan. Dit doet aan de bevindingen ten aanzien van dit aspect en de bruikbaarheid van de inhoud van de ruimtelijke onderbouwing niets af. De conclusies over de beoordeling van de externe veiligheid blijven gelijk. Het totaal aantal uren slagschaduw op een is het gevolg van de schaduweffect van alle vier turbines opgeteld. De locatie van de woning ten opzichte van alle vier turbines is dus bepalend. Omdat genoemde woning, die net wat dichterbij het windpark ligt, iets anders is gepositioneerd dan die van indiener, ontvangt deze wat minder minuten slagschaduw per jaar. In de berekeningen zijn alle gebouwen transparant, waardoor er geen afscherming door gebouwen plaatsvindt. Het is niet duidelijk welke vraag of opmerking geplaatst wordt over ijsafwerping en waarom indiener de tekst in de aanvraag onjuist vindt.	onderbouwing
022g	Bij de aanvraag is volgens de indiener uitgegaan van theoretische geluidsberekeningen waarvan de uitgangspunten onzeker en nog niet aan de praktijk getoetst zijn. Uit de praktijk blijkt dat in dergelijke situaties de berekeningen vrijwel altijd lager uitvallen. Niet vast staat dat ook in het geval van de indiener te zuinig is gerekend.	De geluidsberekeningen zijn uitgevoerd met de wettelijke - en in de praktijk geverifieerde - methodes. Deze zijn ook toepasbaar voor de nieuwe generatie grotere windturbines die nu worden geplaatst op het land. Indiener maakt niet duidelijk wat er aan de berekeningen zou mankeren. Meer specifiek kan worden gewezen op de rechtstreeks werkende geluidsnormen uit het Activiteitenbesluit en de	Nee

		-regeling, waaraan windturbines altijd moeten voldoen. Het is op basis van de aanvraag niet aannemelijk dat wettelijke normen na de ingebruikname van de windturbines worden overschreden. Uitgangspunt is dat na realisatie van de opgeschaalde windturbines ten allen tijde wordt voldaan aan de geldende geluidsnormen. Als dit niet het geval is kan de betreffende bevoegd gezagsinstantie handhavend optreden, bijvoorbeeld wanneer om handhaving wordt verzocht. Over de handhaafbaarheid van deze normering acht het college van B&W geen onduidelijkheden of onzekerheden aanwezig.	
022h	De indiener is van mening dat er zo veel aannames en niet uit te sluiten fouten in de aanvraag zitten die elkaar bij gelijktijdig optreden versterken, dat het aannemelijk is dat de woning van de indiener binnen de 47 dB contour ligt. Er dient nader onderzoek plaats te vinden, ongeacht de aanwezige tijdsdruk.	Verwezen wordt naar de voorgaande reacties. In de aanvraag en bijhorende stukken zijn geen fouten geconstateerd die aan de betrouwbaarheid en bruikbaarheid in de weg zouden staan.	Nee
022i	Volgens de indiener is er onvoldoende duidelijkheid en zekerheid of aan de geldende geluidsnormen voldaan kan worden. Vanwege deze onduidelijkheid dient de indiener het voordeel van de twijfel te krijgen.	Met betrekking tot het voldoen aan de geluidsnormen wordt verwezen naar de voorgaande reacties. De handhaving kan op twee manieren plaatsvinden: 1. Het bijhouden van de opgetreden windsnelheden gedurende het hele jaar. Op basis van die windsnelheden kan de prognose-berekening worden gecontroleerd. Hiermee worden dus ook de geëxtrapoleerde waarden gecontroleerd. 2. Het meten van de geluidemissie van een windturbine. Op basis van die meting kan gecontroleerd worden of de specificaties van de turbine kloppen. Met deze meting kan ook gelijk gehandhaafd worden. Als namelijk de geluidemissie niet voldoet aan de specificaties, zal ook de	Nee

		jaargemiddelde geluidimmissie mogelijk niet voldoen.	
022j	De maximale geluidsbelasting van 41 dB in de nachtelijke uren kan volgens de indiener op de locatie niet gehaald worden. De indiener heeft vernomen dat in de nachtelijke uren de stand van de wieken wordt aangepast, maar een voorschrift hierover ontbreekt.	Verwezen wordt naar de voorgaande reacties. De indiener maakt niet duidelijk wat er aan de berekeningen zou mankeren. De genoemde maatregel wordt voor een andere woning getroffen en vloeit direct voor uit de milieuwetgeving (Activiteitenbesluit en -regeling). Hier hoeft daarom geen voorschrift te worden opgenomen, de vergunninghouder moet te allen tijde aan de wet voldoen.	Nee
022k	Volgens de indiener wordt een windturbinepark van meer dan 15 MW gerealiseerd. Er is dan ook sprake van een MER-plichtige activiteit. Er zijn belangrijke nadelige gevolgen van geluid vanwege de windturbines.	Op grond van de relevant wet- en regelgeving is een m.e.r.-beoordelingsplicht aan de orde (en dus geen m.e.r.-plicht). Dit is nader toegelicht in paragraaf 4.2.2 van de ruimtelijke beoordeling. In het m.e.r.-beoordelingsbesluit (en de onderliggende aanmeldingsnotitie), dat als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning, zijn de relevante milieueffecten van de beoogde ontwikkeling overwogen. Daarbij is geconcludeerd dat er geen sprake is van bijzondere omstandigheden waardoor een milieueffectrapportage noodzakelijk is. Daarbij is onder meer van belang dat aan de geldende normering voor geluid kan worden voldaan. Voor een toelichting wordt verwezen naar het m.e.r.-beoordelingsbesluit en paragraaf 4.2 van de ruimtelijke onderbouwing (die ook als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning).	Nee
022l	De te verwachten geluidhinder en slagschaduw tasten het woongenot van de indiener ernstig aan, zowel in de woning als buiten. Tevens verslechtert het uitzicht door de hogere windturbines.	De te verwachten geluidsbelasting en slagschaduw vallen binnen de wettelijke normen, zie onder 22d. In het kader van een goede ruimtelijke ordening mag voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat bij deze normen	Nee

		worden aangesloten. Verder is de ruimtelijke impact van de windturbines onderzocht en inzichtelijk gemaakt. Deze impact is betrokken bij de besluitvorming en is niet zodanig geacht dat dit aan vaststelling van de omgevingsvergunning in de weg moet staan. Het project is derhalve ruimtelijk aanvaardbaar.	
022 m	Het continue geluid van de windturbines kan een negatieve invloed hebben op de gezondheid van de indiener, zeker ook als het de nachtrust verstoort.	Verwezen wordt naar de voorgaande reacties. Indien wordt voldaan aan de normen voor geluid uit het Activiteitenbesluit, staat daarmee in voldoende mate vast dat er geen onaanvaardbare gezondheidsschade ten gevolge van de hinder door geluid zal plaatsvinden. Uit een rapport van het RIVM en de GGD uit 2017, getiteld "Health effects related to wind turbine sound", volgt kort gezegd dat er onvoldoende wetenschappelijk bewijs beschikbaar is om aan te nemen dat er een directe relatie bestaat tussen gezondheidsrisico's en het geluid van windturbines. Hoewel niet is uitgesloten dat er ten gevolge van het geluid van windturbines theoretisch negatieve gevolgen voor het welzijn kunnen optreden, is dit niet uniek aan windturbines, maar geldt ook voor andere stressoren zoals wegverkeer, railverkeer of industriële bedrijvigheid. Blijkens de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State van 21 februari 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:616, betreffende Windpark Drentse Monden en Oostermoer), ziet ook de Afdeling geen reden om te twijfelen aan deze bevindingen. Met betrekking tot slaapverstoring geldt dat de norm van 41 dB Lnight voldoet aan de voorkeurswaarde en de maximale waarde die de Wereldgezondheidsorganisatie aanbeveelt met betrekking tot een aanvaardbare mate	Nee

		van hinder ter voorkoming van slaapverstoring (TNO, Hinder door geluid van windturbines, rapport nr. 2008-D-R1051/b). Deze conclusies zijn recentelijk door TNO opnieuw bevestigd (TNO, Notitie windturbinegeluid en gezondheid, 2017 R10365). Uit de eerdergenoemde uitspraak blijkt ook dat, indien voldaan wordt aan de norm uit het Activiteitenbesluit voor nachtelijke geluidshinder, daarmee in voldoende mate vast staat dat er geen onaanvaardbare gezondheidsschade ten gevolge van slaapverstoring zal optreden.	
022n	De woning van de indiener zal veel minder waard worden. Een vergoeding op grond van de planschaderegeling is volgens de indiener echter zo beperkt dat dit geen compensatie vormt voor de daadwerkelijke schade. De indiener vraagt de aanvrager om te worden uitgekocht of om een passende schadevergoeding.	Allereerst wordt verwezen naar de reactie onder 001f. Het verzoek van de indiener om te worden uitgekocht of om een passende schadevergoeding valt buiten de reikwijdte c.q. het publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende omgevingsvergunningaanvraag, te weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht.	Nee

2.11 Zienswijzen nummer 23 t/m 25, 26, 38 en 43

Het betreft hier in totaal 6 (nagenoeg) indentieke zienswijzen.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
023a	De indiener is faliekant tegen de plaatsing van 4 windturbines. Iedereen heeft baat bij daling van CO2 uitstoot, maar de rekening wordt bij een select gezelschap gelegd, de omwonenden van de windturbines. De indiener maakt bezwaar tegen een aanzienlijke waardedaling van zijn/haar bezit zonder dat er wordt gesproken over volledige compensatie.	Alle mogelijke effecten c.q. relevante ruimtelijke aspecten zijn beoordeeld en (waar nodig) onderzocht, onder andere met het oog op een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor de omwonenden van de windturbines. Dit is beschreven in de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning. Voor al deze aspecten is	Nee

		geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving. Voor wat betreft de door de indiener aangehaalde waardedaling en volledige compensatie wordt verwezen naar de reactie onder 001f.	
023b	De indiener is van mening dat sprak is van een waardedaling van zijn/haar woning en verwijst naar de volgende zaken: - Canadees onderzoek naar de waardedaling van woningen als gevolg van de plaatsing van windturbines. - Rechterlijke uitspraken over waardedaling na de plaatsing van windturbines. - Ongewenste WOZ-verlaging voor betrokkenen naar aanleiding van de plaatsing van windturbines. - Aangekondigd wordt een classaction tegen de gemeente, de aanvrager en de verhuurder van de grond. De indiener verwacht kosten voor inhuur van experts en juridische bijstand en verwacht jarenlang te procederen.	Verwezen wordt naar de reactie onder 001f.	Nee
023c	De indiener betwist dat de huidige 4 windturbines economisch niet meer rendabel zouden zijn, omdat recent Brits onderzoek heeft uitgewezen dat turbines veel langer meegaan dan de geplande 20 jaar. Verwijdering van de bestaande, goed werkende turbines leidt dus tot kapitaalvernietiging.	Met de huidige 4 windturbines wordende duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente niet gehaald. Ook wordt er dan bij lange na niet voldaan aan de bestuurlijke afspraken met de provincie. De door de indiener aangehaalde economische rendabiliteit en kapitaalvernietiging vallen buiten de reikwijdte c.q. het publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende omgevingsvergunningaanvraag, te weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht. Dit kader vereist toetsing van de aangevraagde opschaling van 4 windturbines, conform de ingediende aanvraag en de	Nee

		daarbij behorende documenten. Om die reden is een inhoudelijke reactie op achterliggende economische afwegingen van de aanvrager niet opportuun.	
023d	Volgens de indiener is het sinds dit jaar mogelijk om windturbines zonder subsidie te plaatsen op de Noordzee (waar niemand er last van heeft). Waarom is niet overwogen om de bestaande turbines te handhaven en elders turbines (kleiner dan de geplande, hoge turbines) te plaatsen om toch aan de gewenste capaciteit te komen? En dan niet uitsluitend rond Dinteloord, maar bijvoorbeeld bij Bergen op Zoom of Steenberg.	Het college van B&W dient te beslissen op de ingediende aanvraag. Op basis van deze aanvraag is geconcludeerd dat overgegaan kan worden tot verlening van een omgevingsvergunning. Hetgeen indiener naar voren brengt over de plaatsing van windturbines elders valt buiten de grondslag van de aanvraag en vormt niet een zodanig beter alternatief dat dit tot weigering van de aanvraag zou moeten leiden (alleen al omdat het alternatief onvoldoende concreet is).	Nee

2.12 Zienswijze nummer 24 (aanvulling zienswijze 23)

Het betreft hier een aanvulling van zienswijze 23, waarbij hierna alleen specifiek deze aanvulling van een reactie wordt voorzien. Voor de beantwoording van het (nagenoeg) identieke deel van de zienswijze wordt verwezen naar de reacties in paragraaf 2.11.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
024a	Plaatsen van 4 zo hoge windturbines plus rode knipperlichten, zorgt volgens de indiener zeker voor een forse daling van de waarde van zijn/haar woning.	Verwezen wordt naar de reactie onder 001f. Overigens worden de turbines niet uitgerust met rode knipperlichten, maar met vast brandende rode lichten (zie voor een toelichting paragraaf 2.2.3 van de ruimtelijke onderbouwing).	Nee

2.13 Zienswijze nummer 27 (Stichting Sirene)

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
-----	------------	---------------	------------

027a	De aanvraag had niet in behandeling mogen worden genomen. De ingevolge artikel 2.8 Wet natuurbescherming (Wnb) verplichte passende beoordeling ontbreekt. Uit de ontwerp-omgevingsvergunning blijkt volgens de indiener dat er een kans is dat het project gevolgen kan hebben voor het nabij gelegen Natura 2000-gebied. Ingevolge artikel 2.7 lid 2 Wnb ontstaat daardoor een vergunningplicht. Een vergunning of vvgb van de provincie ontbreekt.	Het college van B&W heeft de aanvraag in behandeling genomen omdat er geen sprake is van een niet-ontvankelijke of onvolledige aanvraag in de zin van artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht. Het college van B&W heeft op basis van de verstrekte gegevens en bescheiden een beoordeling kunnen maken omtrent de aanvraag. Daarbij is onder meer geconcludeerd dat er geen passende beoordeling bij de aanvraag aanwezig hoeft te zijn. De nieuwe turbines liggen buiten het Natura 2000-gebied Krammer-Volkerak, maar wel nabij. Er kan dus sprake zijn van externe werking op dit natuurgebied. Er is alleen een noodzaak om een passende beoordeling uit te voeren als niet kan worden uitgesloten dat er significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden optreden. Op voorhand (30 november 2017) is door een deskundig ecologisch bureau een conclusie getrokken over de effecten op basis van de toen beschikbare kennis: "Dergelijke effecten zullen het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden niet in gevaar brengen". Voor een toelichting wordt verwezen naar de betreffende notitie, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ruimtelijke onderbouwing. In de ruimtelijke beoordeling is (onder andere) het aspect natuur beoordeeld, op basis van het de voornoemde notitie, met als conclusie dat er geen significant negatieve effecten worden verwacht. Om die reden was op voorhand geen passende beoordeling nodig.	Nee
------	---	---	-----

		Daarna is er voor het project uitgebreid ecologisch onderzoek verricht, dat tot op heden nog geen aanleiding heeft gegeven om de conclusie van destijds te herzien. Daarom is geconcludeerd dat voor het project geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is. De voorgaande conclusies worden onderschreven in het recent afgeronde natuuronderzoek, dat als aanvullende motivering bij de vaststelling van de voorliggende besluiten wordt betrokken. Hierin worden de eerdere conclusies nogmaals bevestigd.	
027b	Een definitieve (volledige) natuurtoets ontbreekt. De indiener is van mening dat de zienswijze vanwege de Crisis- en herstelwet niet mag worden aangevuld, zodat geen zienswijze op het definitieve rapport kan worden gegeven.	De door de indiener genoemde natuurtoets is inmiddels beschikbaar en is als aanvullende motivering toegevoegd aan de voorliggende besluiten (zie verder de reactie onder 027a). Het moment waarop het college van B&W dient te toetsen of de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden in gevaar komen, is het moment van het nemen van het definitieve besluit. De natuurtoets kan dus mee wegen in de beoordeling. In de beroepsprocedure, na vaststelling van de besluiten, kan door de indiener worden gereageerd op het betreffende natuuronderzoek. De Crisis- en herstelwet staat dit niet in de weg.	Nee
027c	De indiener haalt de volgende voorwaarde uit de ontwerp-omgevingsvergunning aan: “De aangevraagde activiteit gaat gepaard met een kwaliteitsverbetering van het Steenbergse landschap conform de Structuurvisie gemeente Steenberg (31 mei 2012 vastgesteld door de gemeenteraad).” De indiener is van mening dat met het beoogde windturbinepark totaal geen sprake is van een	In dit verband wordt kwaliteitsverbetering in het kader van de gemeentelijke structuurvisie bedoeld. Het betreffende voorschrift stelt dan ook niet dat met het windturbinepark sprake is van kwaliteitsverbetering. Dit is vertaald naar het voorschrift strekkende tot het ter beschikking stellen van € 15.000,- per MW. Dit is afdoende borging van de beoogde kwaliteitsverbetering; de besteding van deze gelden moet nog nader bepaald	Nee

	kwaliteitsverbetering, maar van een negatief effect op het landschap.	worden en ligt niet voor in het kader van de onderhavige besluitvorming. Ten aanzien van de negatieve effecten op het landschap wordt verwezen naar de reactie onder 007a.	
027d	De afmetingen van de windturbines liggen niet vast, dit had vanwege het aanhaken van natuur en de volgens de indiener benodigde passende beoordeling wel moeten. Aan de initiatiefnemer wordt een soort van carte blanche gegeven. De afmetingen van de windturbines zijn onaanvaardbaar en in strijd met een goede ruimtelijke ordening.	Ten aanzien van de door de indiener genoemde 'natuuraspecten' wordt verwezen naar de reactie onder 027a. Benadrukt wordt dat de ontwerp-omgevingsvergunning vier windturbines met een tiphoogte van 180 tot 234 meter mogelijk maakt. Daarmee zijn de afmetingen in hoogte voldoende afgebakend. De onderzoeken naar de mogelijke effecten van deze windturbines zijn ook afgestemd op deze marges. Er kan derhalve niet worden gesproken van een carte blanche, aangezien thans al inzichtelijk is wat de maximale milieubelasting zal gaan zijn. De speelruimte in locaties van de windmolens is relatief beperkt en wordt ingegeven door de noodzakelijke ruimte voor uitvoeringstechnische optimalisatie en detaillering. De beperkte speelruimte in de omgevingsvergunning valt binnen de juridische kaders, waaronder een goede ruimtelijke ordening. De omgevingseffecten zijn (ook) berekend en getoetst voor de hoogste windmolens en op het maaiveld omvangrijkste grondoppervlak van het windpark (worst case-benadering).	Nee
027e	De indiener haalt de volgende voorwaarde uit de ontwerp-omgevingsvergunning aan: "Met dien verstande dat de maximale tiphoogte 210 meter bedraagt indien deze omgevingsvergunning voor 2 oktober 2018 wordt verleend."	Verwezen wordt naar de reactie onder 002f. Zoals al eerder geconcludeerd is hier geen sprake van chantage of druk, maar juist van een onverplichte tegemoetkoming aan de omgeving door onder bepaalde voorwaarde een lagere windturbine te plaatsen.	Nee

	Volgens de indiener is hier sprake van een vorm van chantage en probeert de initiatiefnemer de gemeente onder druk te zetten om het besluit met spoed te nemen.		
027f	Volgens de indiener had een milieueffectrapport (m.e.r.) moeten worden gemaakt, vanwege de combinatie van een kaderstellend plan (bestemmingsplan-wijziging) en het nodig zijn van een passende beoordeling.	Verwezen wordt naar de reactie onder 022k. In aanvulling daarop wordt opgemerkt dat hier geen sprake is van een kaderstellend plan. Voor deze besluitvorming moest een m.e.r.-beoordeling worden verricht, hetgeen ook is gedaan en heeft geresulteerd in het besluit dat geen milieueffectrapport moet worden opgesteld.	Nee
027g	Voor twee windturbines is volgens de indiener sprake van een locatie waar nimmer windturbines hebben gestaan en waar het bestemmingsplan dit ook niet toestaat. Er is geen sprake van een opwaardering, maar van een geheel nieuw windturbinepark dat in de omgeving van het bestaande park wordt gebouwd. Er wordt volgens de indiener niet voldaan aan artikel 33.1.b Verordening ruimte Brabant, een nieuwvestiging moet bestaan uit ten minste 5 windturbines.	Opgemerkt wordt dat inherent aan opschaling van windturbines is dat zij niet op exact hetzelfde perceel kunnen worden geplaatst. De windturbines worden opgeschaald zodat zij hoger en groter kunnen worden en dientengevolge meer energie kunnen opwekken. De hogere en grotere windturbines kunnen minder dicht bij elkaar staan dan de oudere, kleinere modellen. Het zij opgemerkt dat de verschuivingen niet van dien aard zijn dat gezegd kan worden dat het windpark daadwerkelijk op een andere locatie komt te staan: het windpark bevindt zich ruimtelijk op dezelfde locatie, hetgeen ook aansluit bij de Structuurvisie Gemeente Steenbergen. De ruimtelijke gevolgen van de locatie op zichzelf veranderen niet. Het betreft alleen een verschuiving van individuele windturbines binnen het windpark. Uit artikel 33, eerste lid, van de Verordening ruimte Noord-Brabant (VrNB) volgt dat windturbines van meer dan 25 meter in onder meer de Karolinapolder zijn toegestaan, mits zij voldoen aan de in die bepaling genoemde voorwaarden. Indiener merkt terecht op dat het windpark niet voldoet aan voorwaarde b. Uit artikel	Nee

		33, tweede lid, VrNB volgt echter dat niet aan voorwaarde b uit het eerste lid hoeft te zijn voldaan, indien het windpark (kort gezegd) in clusterverband van drie turbines direct langs een grote infrastructuurlijn ligt, de gemeenten die het aangaat de ruimte als ontwikkelas voor windturbines willen gebruiken en daartoe reële mogelijkheden bestaan. De windturbines staan in clusterverband van vier turbines direct langs de grote waterweg het Volkerak en de primaire waterkering (dijk), wat beide grootschalige infrastructuur lijnen zijn in dit gebied. Tevens hebben de betrokken gemeenten vastgesteld dat zij het windpark ondersteunen, hetgeen ook blijkt uit de structuurvisie en blijkens onder meer de ruimtelijke onderbouwing bestaan er reële mogelijkheden voor de ontwikkeling van het windpark. Daarmee voldoet het windpark aan de uitzondering op het verbod op nieuwvestiging uit de VrNB en is er geen sprake van strijd met de VrNB. Het college van B&W verwijst ter verdere onderbouwing op de ruimtelijke onderbouwing.	
027h	Zowel op het gebied van de landschappelijke beleving als ten aanzien van natuureffecten, met name barrièrewerking, doen zich cumulatieve effecten voor. De bewering dat zich geen cumulatieve effecten voordoen is volgens de indiener onjuist met betrekking tot de kern Dinteloord en tot het Natura 2000-gebied Krammer-Volkerak.	Allereerst wordt verwezen naar de reactie onder 002b. Ten aanzien van de cumulatieve natuureffecten wordt verwezen naar het natuuronderzoek, waarin wordt geconcludeerd dat er geen cumulatieve effecten op beschermde natuurwaarden (m.n. Krammer-Volkerak) zijn.	Nee
027i	De indiener stelt dat voor het windturbinepark naar schatting minimaal 100-200 kg Neodymium en 30-40 kg Dysprosium per MW wordt gebruikt. Deze zeldzame aardmetalen komen uit	De keuzes ten aanzien van het type windturbines valt buiten de reikwijdte c.q. het publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende	Nee

	China (Baotou), waar de winning grote milieuvervuiling veroorzaakt. De indiener verzoekt voor te schrijven dat windturbines zonder de genoemde metalen worden gebruikt (deze zijn volgens de indiener voorhanden).	omgevingsvergunningaanvraag, te weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht. Dit kader vereist toetsing van de aangevraagde opschaling van vier windturbines, conform de ingediende aanvraag en de daarbij behorende documenten. In het kader van deze beoordeling speelt de levering van de desbetreffende grondstoffen geen rol, waarbij moet worden opgemerkt dat een ander standpunt ertoe kan leiden dat de overheid aan marktsturing zal gaan doen bij beoordeling van aanvragen. Tevens wordt opgemerkt dat de inkoopvoorwaarden van de aanvrager van windturbineleveranciers vereisen dat deze op het gebied van duurzame bedrijfsvoering de United Nations Global Compact volgen.	
027j	De geplande opstelling in een soort van ruit/trapezium is volgens de indiener landschappelijk lelijk, vooral doordat de lijnen niet parallel lopen. In de huidige situatie is sprake van een hoog object aan de horizon, in de nieuwe van een hoog obstakel waar je tegenop kijkt. De indiener verzoekt om visualisaties van het zicht vanaf de dorpsrand of het dorp zelf (voor de huidige en toekomstige situatie), door een onafhankelijk, deskundig bureau. Volgens de indiener komt de kern Dinteloord visueel tussen de windparken te liggen. De landschappelijke effecten zijn van dusdanige aard dat een milieueffectrapportage noodzakelijk is.	Ten aanzien van de door de indiener aangehaalde landschappelijke inpassing en de landschappelijke effecten in relatie tot de m.e.r. wordt verwezen naar respectievelijk de reacties onder 007a en 001b. De gevraagde visualisaties zijn als bijlage bij de betreffende besluiten gevoegd. Er komen door dit project niet meer windturbines.	Ja: Aanvulling ruimtelijke onder- bouwing
027k	Dat er al wind turbines zijn, heeft volgens de indiener geen invloed op mogelijke natuureffecten van de nieuwe turbines. Deze effecten dienen separaat te worden vastgesteld. Het 'achterland' is volgens de indiener van belang als foerageergebied voor meerdere soorten die tot de	In het kader van de effectbeoordeling van de nieuwe windturbines mag rekening worden gehouden met de mogelijk positieve effecten van de sanering van de bestaande windturbines. Deze sanering hangt immers samen met de realisatie van de nieuwe windturbines. In	Nee

	instandhoudingsdoelen behoren, met name voor de soorten die op grond van de slaapplaatsfunctie van het Krammer-Volkerak zijn aangewezen. De indiener voegt er uit eigen kennis aan toe dat de betrokken landbouwgebieden een essentieel foerageergebied vormen voor enkele soorten ganzen en eenden waarvan de slaapplaatsfunctie een instandhoudingsdoel is voor het Krammer-Volkerak. Speciale aandacht is volgens de indiener benodigd voor de foerageertrek en de slaaptrek van de Zwartkopmeeuw, ook een instandhoudingsdoel. Juist over de locatie waar nu de windturbines zijn gepland loopt een trekweg tussen de Hellegatsplaten en de foerageergebieden in het zuiden van Brabant en in België. Ook in het kader van de soortbescherming dient er volgens de indiener aandacht te zijn voor de Zwartkopmeeuw, omdat een geringe sterfte al leidt tot een aantasting van de gunstige staat van instandhouding.	de natuurtoets is er echter niet gesaldeerd, er is een worst case benadering toegapast. In de natuurtoets wordt geconcludeerd dat er geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn, ook niet voor de zwartkopmeeuw. Voor wat betreft de soortenbescherming is op 2 februari 2018 een aanvraag om ontheffing ingediend. Toetsing aan de Wet natuurbescherming vindt plaats in het kader van de lopende procedure c.q. ontheffingsaanvraag. Er is op voorhand geen reden om aan te nemen dat er geen ontheffing Wet natuurbescherming wordt verleend voor het project: het plan is dan ook uitvoerbaar te achten.	
0271	De indiener is van mening dat herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk is en dat in dit geval niet mag worden gekozen voor een afwijking van het bestemmingsplan. Bij een afwijking van het bestemmingsplan moet volgens de indiener uit de aanvraag duidelijk blijken waarop die betrekking heeft. Dat is hier niet het geval; de turbines kunnen hier of daar komen, de turbines kunnen zo of zo hoog worden of wanneer het besluit valt na een datum, nog hoger.	Het college van B&W moet op de ingediende aanvraag beslissen. In dat kader is niet van belang of hetgeen wordt aangevraagd ook mogelijk gemaakt kan worden door middel van een herziening van het bestemmingsplan. Er is geen rechtsregel die verplicht gebruik te maken van een bestemmingsplan om het voorliggende project mogelijk te maken. Daarbij is de gemeenteraad ook betrokken bij de verlening van de voorliggende omgevingsvergunning voor gebruik in strijd met het bestemmingsplan, aangezien een verklaring van geen bedenkingen moet worden verkregen. Het staat het college vrij om - na afweging van de betrokken belangen - gebruik te maken van de bevoegdheid tot het verlenen van een omgevingsvergunning voor afwijken van het	Nee

		bestemmingsplan (zie onder andere de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State van 9 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2015:2850). Het college is niet gehouden om, in afwijking van de aanvraag, het bestemmingsplan te herzien in plaats van een omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan te verlenen. Het college van B&W is van mening dat de aanvraag voldoende concreet is en ondubbelzinnig kenbaar maakt dat beoogd werd een omgevingsvergunning aan te vragen c.q. in te dienen. De mate waarin marges worden toegestaan voor het te kiezen turbinetype leidt er ook niet toe dat niet op de aanvraag besloten kan worden. Daarbij is van belang dat dergelijke marges weliswaar ook in een bestemmingsplan opgenomen kunnen worden, maar niettemin ook mogelijk zijn door middel van een omgevingsvergunning.	
027 m	Volgens de indiener is het project niet conform de gedragscode van NWEA (Nederlandse Wind Energie Associatie) tot stand gekomen.	De gedragscode van NWEA valt buiten de reikwijdte c.q. het publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende omgevingsvergunningaanvraag, te weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht. Dit kader vereist toetsing van de aangevraagde opschaling van vier windturbines, conform de ingediende aanvraag en de daarbij behorende documenten. Om die reden is een inhoudelijke reactie op het door de indiener naar voren gebrachte niet noodzakelijk. Voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het project is de toepassing van de gedragscode niet van belang. Niettemin wordt voor de volledigheid verwezen naar de reactie onder 001g,	Nee

		waarin de wijze waarop is omgegaan met de omgeving kort is beschreven.	
027n	De indiener geeft aan problemen te hebben met diverse passages in de intentieovereenkomst.	De intentieovereenkomst betreft een privaatrechtelijk document en valt daarmee buiten de reikwijdte c.q. het publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende omgevingsvergunningaanvraag, te weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht. Voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het project is de inhoud van de intentieovereenkomst niet van belang. In die hoedanigheid vormt deze overeenkomst geen onderdeel van de voorliggende besluitvorming.	Nee
027o	De indiener geeft aan dat nergens in de stukken iets is aangetroffen van een onderzoek of in de trace's voor bekabeling ook beschermde planten en dieren voorkomen. Vooralsnog is volgens de indiener daarom niet uit te sluiten dat ook hiervoor een ontheffing van de Wnb moet worden verleend of dat mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn.	Voor de betreffende activiteiten en trace's is in de natuurtoets beoordeeld of er beschermde planten en dieren voorkomen waarvoor ontheffingen nodig zijn. Er is geen reden om aan te nemen dat dit de haalbaarheid van het project in de weg staat. Het is altijd mogelijk om andere tracés te kiezen voor de bekabeling, dan wel de nodige ontheffingen aan te vragen en te krijgen.	Nee
027p	Volgens de indiener biedt het huidige beleid van de gemeente geen ruimte voor een nieuw windturbinepark en een afwijking van het bestemmingsplan. Er is sprake van vervanging van vier (kleine) windturbines door twee grote turbines en daarnaast nieuwvestiging van twee grote turbines.	In de ruimtelijke onderbouwing is de beoogde ontwikkeling getoetst aan het gemeentelijk beleid, te weten de Structuurvisie gemeente Steenbergen, en is geconcludeerd dat de ontwikkeling hiermee niet in strijd is (zie voor een toelichting paragraaf 3.4.1 van de ruimtelijke onderbouwing). Weliswaar komen er twee windturbines niet op exact dezelfde locaties terug, maar bepalend is dat vier windturbines gesaneerd moeten worden om vier nieuwe windturbines te realiseren. Aanvullende wordt verwezen naar de reactie onder 27g, waaruit blijkt dat niet is vereist dat de nieuwe windturbines op exact dezelfde locaties terugkomen. Het	Nee

		is afdoende dat de windturbines binnen hetzelfde gebied blijven.	
027q	De windrijdheid in Steenbergse maakt het volgens de indiener mogelijk verantwoord om te gaan met de grootte van windturbines om zo een redelijk evenwicht te kunnen bereiken tussen de windenergie en de leefbaarheid in het buitengebied. Zowel een zekere vorm van openheid als de beleving van donker moeten worden gewaarborgd. Onderdeel hiervan is de polder niet te belasten met 'kerstboomverlichting'. Een beperking van de hoogte van turbines is hiervoor absoluut noodzakelijk. Voor de leefbaarheid lijkt het vooralsnog beter meer turbines te plaatsen van beperkte hoogte, dan minder hele hoge turbines. De opschaling van de turbines kan ook op andere wijze die beter in het landschap past worden bereikt. Het belang van de initiatiefnemer om dergelijke hoge turbines toe te passen weegt niet op tegen de nagestreefde landschappelijke waarden.	Ten aanzien van obstakelverlichting wordt allereerst verwezen naar de reactie onder 002c. Op grond van internationale burgerluchtvaartregelgeving hanteert de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), met het oog op luchtvaartveiligheid, reeds enkele jaren eisen voor het aanbrengen van obstakelmarkering en obstakelverlichting op windturbines. Deze eisen zijn gebaseerd op internationale afspraken over obstakelverlichting. Het al dan niet moeten plaatsen van verlichting op windturbines vanwege luchtvaartveiligheid en de gevolgen daarvan voor de omgeving betreft één van de vele te betrekken aspecten bij het toestaan van windturbines. Andere relevante aspecten zijn onder andere geluid en slagschaduw bij omwonenden, ecologische effecten, omvang van opwekking van duurzame energie en financiële uitvoerbaarheid. Daarbij moet op grond van de voorliggende aanvraag een besluit worden genomen, waarbij eventuele alternatieven enkel een rol spelen indien deze evident positiever zijn. Daarbij is de enkele mogelijkheid van het niet hoeven plaatsen van (top)verlichting niet zodanig dat daarmee gesproken kan worden van een beter alternatief. Verder moet een project ook passen binnen de gemeentelijke beleidsregels en die regels staan enkel een opschaling van de vier bestaande windturbines met vier nieuwe windturbines toe.	Ja: toevoeging voorschrift
027r	Volgens de indiener is een goede ruimtelijke inpassing pas mogelijk wanneer door de initiatiefnemer een aantal	Allereerst wordt verwezen naar de reactie onder 027q. Het college van B&W moet op de grondslag van de	Nee

	alternatieven zijn ontwikkeld en de gemeente deze heeft afgewogen tegen de voor- en nadelen voor de omgeving en de beoogde kwaliteitsverbetering (of verslechtering) van het landschap. Deze laatste afweging mag niet aan de initiatiefnemer worden overgelaten en is 100 % de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad. Indiener stelt dat er geen sprake is van een goede ruimtelijke ordening.	aanvraag beslissen, waarbij in dit specifiek geval van belang is dat geen m.e.r. hoeft te worden opgesteld en een alternatieventoets in dat kader dus geen rol speelt. Er is in het kader van deze besluitvorming geen noodzaak of grondslag een alternatieventoets te eisen. Verder moet de gemeenteraad een verklaring van geen bedenkingen verlenen, hetgeen zij enkel kan doen als zij van mening is dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. In zoverre wordt daarmee tegemoetgekomen aan het bezwaar van indiener dat sprake moet zijn van een goede ruimtelijke inpassing. Wat betreft de beoogde kwaliteitsverbetering wordt erop gewezen dat de hiertoe verplichte middelen middels een voorschrift bij de omgevingsvergunning zijn geborgd. De besteding van deze middelen valt niet binnen de reikwijdte van de voorliggende besluitvorming.	
027s	De indiener is van mening dat met name de landschappelijke impact van windturbines tot 150 meter veel geringer is, terwijl toch een redelijke winst kan worden gehaald. Volgens de indiener is er ruimte voor vier, vijf of zes van dergelijke turbines. Een ander alternatief is om de huidige vier windturbines te vervangen door drie grotere turbines. Indiener stelt een alternatief plan voor.	Allereerst wordt verwezen naar de reactie onder 027r en 007h, 008a, 011b en 023d	Nee

2.14 Zienswijzen nummer 32 en 45

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
-----	------------	---------------	------------

032a	Als direct omwonende vindt de indiener het merkwaardig geen rechtstreeks bericht over de informatieavond op 5 juni te hebben ontvangen.	Voor de nu voorliggende besluiten wordt de wettelijk vereiste uitgebreide, openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. De informatieavond is aangekondigd in de pers. Naar de huisadressen binnen 1000 m van het project is aanvullend een uitnodiging gestuurd. Het al dan niet uitnodigen van direct omwonenden valt buiten de reikwijdte van dit procedurele kader. Marc – svp check waar indiener woont en of deze ten onrechte geen uitnodiging heeft gekregen, want dan tekst aanpassen	Nee
032b	De indiener is geschrokken van de beoogde hoogte van de windturbines en vraagt of er geen alternatieven zijn, bijvoorbeeld wat meer kleinere windturbines. Volgens de indiener is er bewust voor een zo laag mogelijk aantal turbines gekozen, met een zo hoog mogelijke opbrengst.	Het college van B&W dient te beslissen op de ingediende aanvraag. Op basis van deze aanvraag is geconcludeerd dat overgegaan kan worden tot verlening van een omgevingsvergunning. Hetgeen indiener naar voren brengt over de plaatsing van meer kleinere windturbines valt buiten de grondslag van de aanvraag en is in strijd met het gemeentelijk beleid. Derhalve vormt dit niet een zodanig beter alternatief dat dit tot weigering van de aanvraag zou moeten leiden. De keuze voor een klein aantal grote turbines is in lijn met de structuurvisie van de gemeente.	Nee
032c	Volgens de indiener is het de vraag of windturbines de oplossing zijn voor de lange termijn en zijn de bezwaren algemeen bekend. De indiener vraagt of het uitmaakt wat een handjevol inwoners ervan vindt, als alles binnen de wetten en regels valt en er grote financiële en politieke belangen zijn.	Benadrukt wordt dat enkel ruimtelijk relevante belangen zijn betrokken, onder andere met het oog op een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor de omwonenden van de windturbines. Daarbij zijn alle mogelijke effecten c.q. relevante ruimtelijke aspecten beoordeeld en (waar nodig) onderzocht. Dit is beschreven in de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning. Voor al deze aspecten is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de	Nee

		beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving.	
032d	De indiener verwacht een aantasting van uitzicht en woonplezier en gevolgen voor de waarde van zijn/haar woning. De indiener vraagt de gemeente te voorzien in een waardebeoordeling van de omliggende woningen voor en na het vervangen van de windturbines.	Verwezen wordt naar de reactie onder 001f.	Nee

2.15 Zienswijze nummer 33 (aanvulling zienswijze 2)

Het betreft hier een aanvulling van zienswijze 2, waarbij hierna alleen specifiek deze aanvulling van een reactie wordt voorzien. Voor de beantwoording van het (nagenoeg) identieke deel van de zienswijze wordt verwezen naar de reacties in paragraaf 2.2.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
033a	De indiener vraagt de omgeving niet vol te (laten) zetten met nog meer en/of hoge windturbines en zorgvuldig om te (laten) gaan met de invulling van Fort Henricus en omgeving.	De vragen van de indiener ten aanzien van meer en/of hoge windturbines en Fort Henricus vallen buiten de reikwijdte c.q. het publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende omgevingsvergunningaanvraag, te weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht. Dit kader vereist toetsing van de aangevraagde opschaling van vier windturbines, conform de ingediende aanvraag en de daarbij behorende documenten.	Nee

2.16 Zienswijze nummer 34 (aanvrager/initiatiefnemer)

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
-----	------------	---------------	------------

034a	De indiener vraagt om aanpassing van de volgende voorwaarde uit de ontwerp-omgevingsvergunning: “Met de bouwwerkzaamheden van de aangevraagde windturbines mag pas worden gestart nadat de vier bestaande windturbines in de Karolinapolder te Dinteloord (kadastraal bekend gemeente Dinteloord, sectie A, nummers 417, 730, 737 en 776) zijn gesaneerd.” De indiener stelt een regeling voor om het oprichten van de masten van de nieuwe windturbines uit te stellen tot na sanering van alle bestaande windturbines. Volgens de indiener kan zo op efficiënte wijze worden gehandeld conform de Structuurvisie en kan tegelijk tijdig worden begonnen met de werkzaamheden voor het windturbinepark. De volgende aangepaste voorwaarde wordt voorgesteld: “Met het daadwerkelijk oprichten van de masten van de aangevraagde windturbines mag worden gestart na sanering van de vier bestaande windturbines in de Karolinapolder te Dinteloord (kadastraal bekend gemeente Dinteloord, sectie A, nummers 417, 370, 737 en 776), alle overige werkzaamheden, (zoals voorbereidende en civiele werkzaamheden aan infrastructuur, bekabeling en fundering) mogen voorafgaand aan de sanering worden uitgevoerd.”	Het verzoek van de indiener c.q. aanvrager betreft een verduidelijking van de betreffende voorwaarde uit de ontwerp-omgevingsvergunning. Deze voorwaarde beoogt te voorkomen dat er een situatie ontstaat waarbij er meer dan vier windturbines tegelijk op de locaties staan. De hiervoor gegeven motivering wordt voldoende geacht voor de gevraagde aanpassing van deze voorwaarde.	Ja: Aanpassing voorschrift
------	---	---	---

2.17 Zienswijze nummer 35

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
035a	Vanwege de hoogte van de windturbines zijn volgens de indiener geen praktijkvoorbeelden en -metingen bekend. Daarom is niet te bepalen dat de 47 dB geluidscontour net wel	De geluidberekeningen zijn uitgevoerd met de wettelijke - en in de praktijk geverifieerde - methodes. Deze zijn ook toepasbaar voor de nieuwe generatie grotere windturbines die nu worden geplaatst op het land.	Nee

	of niet over het perceel van de indiener loopt (met daarop een woning en paardenmanege).	Tabel 4.3 uit het onderzoek naar geluid, dat als bijlage onderdeel uitmaakt van de ruimtelijke onderbouwing, is bepalend. De Lden waarde van 47 dB wordt niet overschreden. Indiener maakt niet duidelijk wat er aan de berekeningen zou mankeren	
035b	Er is gebruik gemaakt van KNMI windgegevens, gemeten tussen de 80-120 meter hoogte. Volgens de indiener levert de rechtlijnige extrapolatie hiervan bij zo'n groot hoogteverschil een zeer grote fout in de uitkomst van de berekening op.	Verwezen wordt naar de reactie onder 022c.	Nee
035c	Volgens de indiener is het windturbinepark vanwege de grootte wel MER-plichtig.	Verwezen wordt naar de reactie onder 022k.	Nee
035d	Volgens de indiener is de nachtelijke geluidsbelasting van 41 dB alleen haalbaar met mitigerende maatregelen. Hoe is te bepalen dat deze maatregelen goed en consequent worden toegepast? De indiener is van mening dit bij overtreding zelf te moeten aantonen (door hoge kosten te maken).	Verwezen wordt naar de reacties onder 001d en 022i.	Nee
035e	De indiener verwacht aanzienlijke slagschaduw en is van mening dat het oneerlijk is dat hierbij alleen gekeken wordt naar de woning en ramen (en niet de tuin).	De slagschaduwberekeningen zijn uitgevoerd met de wettelijke - en in de praktijk geverifieerde - methodes. Deze zijn ook toepasbaar voor de nieuwe generatie grotere windturbines die nu worden geplaatst op het land. Conform deze methode wordt alleen gekeken naar de woning.	Nee
035f	De indiener oefent paardensport uit en vraagt of dit wel kan worden voortgezet vanwege de slagschaduw. Volgens de indiener is bekend dat paarden schrikken van plotselinge slagschaduw en reageren door te vluchten, trappen of bokken, met alle gevaren voor paarden en ruiters van dien.	Een paardenbak of -stal is geen gevoelig gebouw of terrein als bedoeld in het Activiteitenbesluit, zodat de norm met betrekking tot slagschaduw uit het Activiteitenbesluit daar niet op van toepassing is. In het kader van de goede ruimtelijke ordening weegt dit aspect voor het college van B&W wel mee in de afweging. Het college van B&W vindt de mate van hinder die te verwachten is aanvaardbaar.	Nee

		De ervaringen uit Neer, waar het Windpark Bijvanck staat naast een bedrijf voor topsportpaarden, duiden er op dat ook bij dit soort gevoelige paarden de door indiener genoemde problemen zich niet voordoen. Paarden blijken te wennen aan windturbines. Plotselinge slagschaduw komt alleen voor als de zon zeer snel en plotseling achter een wolk tevoorschijn komt in combinatie met de situatie dat er slagschaduw op het betreffende perceel optreedt. Dit is een incidentele gebeurtenis met een lage kans van optreden, die op zich wel op de dag zelf te voorspellen is. Indiener komt niet met concrete bewijzen voor zijn stelling. Tevens wordt verwezen naar de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State van 13 september 2017 (ECLI:NL:RVS:2017:2477, betreffende Windpark Westfrisia, zie in het bijzonder rechtsoverweging 16.1), waaruit ook blijkt dat de hinder in een paardenbak of -stal onder deze omstandigheden aanvaardbaar is.	
035g	De indiener verwacht een aanzienlijke waardevermindering van het perceel (zowel van de woning als de manege). De planschaderegeling kan daarbij volgens de indiener niet voorzien in de werkelijke schade/waardedaling. Mocht de omgevingsvergunning definitief verleend worden, dan wil de indiener worden uitgekocht of een passende schadevergoeding ontvangen	Verwezen wordt naar de reactie onder 022n.	Nee
035h	Volgens de indiener is niet de Sasdijk de dichtstbijzijnde openbare weg ten opzicht van het windturbinepark, maar de Schenkeldijk.	De opmerking over de afstand naar de Sasdijk verwijst vermoedelijk naar paragraaf 4.4 van de ruimtelijke onderbouwing (die als bijlage onderdeel uitmaakt van de	Ja: Tekstuele aanpassing ruimtelijke

		ontwerp-omgevingsvergunning), over het aspect externe veiligheid. Verwezen wordt naar de reactie onder 022f.	onder- bouwning
--	--	--	--------------------

2.18 Zienswijze nummer 36

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
036a	Windturbines met een tiphoogte van 235 meter zijn volgens de indiener erg uitzonderlijk en in Nederland nog niet eerder op het vaste land geplaatst. Daarom is weinig bekend over hoe deze 'bakbeesten' zich gedragen (trillingen, uitzicht en geluidsoverlast).	Alle mogelijke effecten c.q. relevante ruimtelijke aspecten zijn beoordeeld en (waar nodig) onderzocht. Dit is beschreven in de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning. Voor al deze aspecten is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving. Door de indiener is niet nader toegelicht of en in hoeverre ten aanzien van trillingen, uitzicht en geluidsoverlast sprake is van onaanvaardbare overlast.	Nee
036b	De indiener is van mening dat de windturbines te dicht op de bebouwing staan.	Alle mogelijke effecten c.q. relevante ruimtelijke aspecten zijn beoordeeld en (waar nodig) onderzocht, onder andere met het oog op de afstand tot omliggende bebouwing c.q. functies. Dit is beschreven in de ruimtelijke onderbouwing. Voor al deze aspecten is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving. Uiteindelijk is geconcludeerd dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening en dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat blijft bestaan. Daarbij is niet enkel de afstand tot bebouwing c.q. woningen bepalend.	Nee

036c	De indiener verwacht een vermindering van woongenot als gevolg van geluidsoverlast en verminderd uitzicht.	Alle mogelijke effecten c.q. relevante ruimtelijke aspecten zijn beoordeeld en (waar nodig) onderzocht, onder andere met het oog op een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor de omwonenden van de windturbines. Dit is beschreven in de ruimtelijke onderbouwing. Voor al deze aspecten, waaronder geluid en uitzicht, is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving.	Nee
036d	De indiener heeft zorgen over de gezondheidsgevolgen/-schade (onder andere door laagfrequente drukgolven) die windturbines veroorzaken en verwijst hierbij naar onderzoeken van Prof. M. Alves Pereira en Dr. Nina Pierpont.	In paragraaf 4.5.1 van de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning, is het volgende overwogen: "De huidige Nederlandse geluidnorm is bedoeld om geluidhinder en slaapverstoring te voorkomen. Uit (literatuur)studies blijkt dat er geen aanwijzingen zijn dat windturbinegeluid tot andere gezondheidseffecten leidt. Er zijn geen aanwijzingen dat het aandeel laagfrequent geluid hier een bijzondere dan wel belangrijke rol in speelt. Onacceptabele hinder vanwege laagfrequent geluid is derhalve niet te verwachten indien voldaan wordt aan de geluidnorm van het Activiteitenbesluit." Dit is recentelijk bevestigd in de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State van 21 februari 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:616, betreffende Windpark Drentse Monden en Oostermoer). De Afdeling stelt dat uit het rapport van het RIVM en de GGD uit 2017, getiteld "Health effects related to wind turbine sound", volgt dat er (kort gezegd) onvoldoende wetenschappelijk bewijs beschikbaar is om aan te nemen dat er een directe relatie bestaat tussen	Nee

		gezondheidsrisico's en het geluid van windturbines. Dit geldt evenzeer voor de gevolgen van het laagfrequente geluid. Indiener zet niet uiteen waarom er van deze conclusies en inmiddels vaste jurisprudentie moet worden afgeweken. Er wordt geen reden gezien om te twijfelen aan de conclusies van het bovengenoemde onderzoek. Aanvullend wordt verwezen naar de reactie onder 022m.	
036e	De indiener verwacht een waardedaling van zijn/haar woning en is van mening dat de planschaderegeling niet toereikend is voor de schade. Hiervoor wordt een goede oplossing gevraagd.	Verwezen wordt naar de reactie onder 022n.	Nee
036f	De indiener is van mening dat een MER nodig is, omdat de windturbines horizonvervuiling zijn en dicht bij natuurgebied Dintelse Gorzen staan.	In het m.e.r.-beoordelingsbesluit (en de onderliggende aanmeldingsnotitie), dat als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning, zijn onder andere de effecten van de beoogde ontwikkeling op het landschap en nabijgelegen natuurgebieden overwogen. Eén van deze gebieden is het Natura 2000-gebied Krammer-Volkerak, waarvan de Dintelse Gorzen onderdeel zijn. Daarbij is geconcludeerd dat er geen sprake is van bijzondere omstandigheden waardoor een milieueffectrapportage noodzakelijk is. In aanvulling hierop wordt benadrukt dat het vervangende windturbines betreft. In de huidige situatie zijn ook al vier windturbines in het landschap/de omgeving aanwezig.	Nee
036g	De indiener is van mening dat de gelden die vrijkomen alleen besteed worden in de kern Dinteloord (en niet elders in de gemeente).	Verwezen wordt naar de reactie onder 001a.	Nee

2.19 Zienswijze nummer 37

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
037a	De indiener ziet de opschaling van de windturbines als een enorme vervuiling van de omgeving, die al enorm belast wordt door 65 aanwezige turbines. De indiener is geschrokken van de impact van de vier windturbines op korte afstand van zijn/haar woning. Het landelijk woonkarakter wordt beperkter vanwege de inrichting en het geluid.	Alle mogelijke effecten c.q. relevante ruimtelijke aspecten zijn beoordeeld en (waar nodig) onderzocht, onder andere met het oog op eventuele (geluid)hinder en het omgevingskarakter. Dit is beschreven in de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning. Voor al deze aspecten is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving.	Nee
037b	De indiener verwacht een forse waardedaling van zijn/haar woning en andere woningen in de directe omgeving.	Verwezen wordt naar de reactie onder 001f.	Nee
037c	De windturbines komen op amper 200 meter afstand van het agrarisch bedrijf van de indiener, dit zal volgens de indiener extra overlast geven bij werkzaamheden in het veld.	Door de indiener is niet nader toegelicht welke extra overlast het betreft c.q. of er sprake is van belemmeringen voor bedrijfsactiviteiten. Om die reden is een inhoudelijke reactie/beantwoording niet mogelijk. Aanvullend wordt opgemerkt dat de combinatie van windturbines en landbouw zeer gebruikelijk is.	Nee
037d	Volgens de indiener wordt het gebied door het opschalen van de windturbines minder aantrekkelijk voor de ontplooiing van recreatieve activiteiten (die het bestemmingsplan toelaat).	Voor de beschrijving van het geldende bestemmingsplan wordt verwezen naar paragraaf 1.3 van de ruimtelijke onderbouwing. Hieruit volgt dat dit bestemmingsplan extensief dagrecreatief medegebruik toestaat. Door de indiener is niet nader onderbouwd waarom het gebied hiervoor minder aantrekkelijk wordt en of hierdoor sprake is van een onaanvaardbare belemmering voor de toegestane recreatieve activiteiten.	Nee
037e	De indiener is van mening dat de groene energie van windturbines niet duurzaam is als subsidie nodig is om het	De opmerkingen van de indiener ten aanzien van de benodigde subsidie vallen buiten de reikwijdte c.q. het	Nee

	rendabel te maken. Volgens de indiener stimuleert deze subsidie om zo hoog mogelijk te bouwen.	publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende omgevingsvergunningaanvraag, te weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht.	
--	--	--	--

2.20 Zienswijze nummer 39

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
039a	De indiener bestrijdt de conclusie dat de plaatsing van windturbines tot een tiphoogte van 234 meter geen ruimtelijke of andere bezwaren oplevert.	Alle mogelijke effecten c.q. relevante ruimtelijke aspecten zijn beoordeeld en (waar nodig) onderzocht. Dit is beschreven in de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning. Voor al deze aspecten is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving. Deze conclusies zijn door de indiener niet nader bestreden. Om die reden is een inhoudelijke reactie/beantwoording niet mogelijk.	Nee
039b	De indiener is van mening dat geen limiet wordt gesteld aan de tiphoogte.	De maximale tiphoogte van de windturbines is wel degelijk gelimiteerd, verwezen wordt naar de reactie onder 002f.	Nee
039c	Volgens de indiener worden bezwaren tegen plaatsing van (mega-)windturbines praktisch nergens door gemeentebesturen onderkend en is voor gemeenten bij de energietransitie sprake van dwang van de landelijke overheid. De indiener is van mening dat belangen en meningen van betrokken burgers er steeds minder toe doen.	Allereerst wordt benadrukt dat alle ruimtelijk relevante belangen zijn betrokken (zie ook de reactie onder 039a), onder andere met het oog op een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor de omwonenden van de windturbines. Voor de nu voorliggende besluiten wordt de wettelijk vereiste uitgebreide, openbare voorbereidingsprocedure gevolgd, zodat een ieder een zienswijze naar voren kan brengen.	Nee

		In aanvulling hierop wordt verwezen naar de reactie onder 001g.	
039d	De indiener vraagt bij wie hij terecht kan bij een waardedaling van zijn/haar woning als gevolg van de windturbines.	Verwezen wordt naar de reactie onder 001f.	Nee

2.21 Zienswijze nummer 40

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
040a	Op korte afstand van de woning van de indiener komen 2 windturbines, de indiener verwacht te maken te krijgen met slagschaduw en overlast van hoog- en laagfrequent geluid (onder andere geluidswaarden van 48 dB Lden en 42 dB Lnight). Volgens de indiener is het nu nog niet te zeggen, ook niet voor deskundigen, hoe ingrijpend de overlast wordt en welke nadelige gezondheidsgevolgen er zijn. De indiener ziet het plan als een zeer grote bedreiging van het woongenot.	De geluid- en slagschaduw-berekeningen zijn uitgevoerd met de wettelijke - en in de praktijk geverifieerde - methodes. Bij de woning van indiener zou inderdaad de normen overschreden worden in het worst case-geval, als er geen maatregelen zouden worden getroffen. De exploitant van het windpark moet de nodige maatregelen nemen, indien voor de Lagerwey L136 turbine gekozen zou worden, zodat ten aller tijde aan de wettelijk normen wordt voldaan. De wettelijke normen - die vergelijkbaar zijn met die voor andere geluidsbronnen zoals wegverkeer en industrie - dienen er toe een aanvaardbaar leefmilieu te beschermen.	Nee
040b	De indiener vraagt voor zijn/haar woning om bijzondere maatwerk voorschriften en vergunning-voorwaarden om de leefbaarheid op deze woonlocatie te waarborgen.	Aangezien er aan de wettelijke normen wordt voldaan, is er geen aanleiding om maatwerkvoorschriften of bovenwettelijke vergunningvoorschriften op te nemen in de vergunning.	Nee
040c	De indiener vraagt om volledige compensatie van het verlies aan in zijn/haar woning aanwezig eigen vermogen.	Verwezen wordt naar de reactie onder 001f.	Nee

2.22 Zienswijzen nummer 41 en 42

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
-----	------------	---------------	------------

041a	De indiener is faliekant tegen de plaatsing van 4 windturbines. Iedereen heeft baat bij daling van CO2 uitstoot, maar de rekening wordt bij een select gezelschap gelegd, de omwonenden van de windturbines. De indiener maakt bezwaar tegen een aanzienlijke waardedaling van zijn/haar bezit zonder dat er wordt gesproken over volledige compensatie.	Verwezen wordt naar de reactie onder 023a.	Nee
041b	De indiener vraagt om niet de wettelijke grenzen op te zoeken, maar om extra zorgvuldigheid op de volgende punten: slagschaduw, geluidshinder, gezondheidsrisico's, horizonvervuiling, lichtverontreiniging, waardedaling woningen, ruimtelijke inpasbaarheid, relatief grote hoogte windturbines en kwaliteit leefomgeving (ongunstige locatie woning indiener ten opzichte van middag- en avondzon en dominante windrichting en direct zicht op turbines vanuit woning en tuin/perceel).	De aanvraag is met de nodige zorgvuldigheid getoetst aan de hand van in het land gebruikelijke toetsingskaders, waaronder de wettelijke. Er zijn ook sociale randvoorwaarden opgelegd door de gemeente, waaraan wordt voldaan. Voor de waardedaling van woningen is de planschaderegeling van kracht, zie ook de reactie onder 001f .	Nee
041c	De indiener is van mening dat sprak is van een waardedaling van zijn/haar woning en verwijst naar de volgende zaken: - Canadees onderzoek naar de waardedaling van woningen als gevolg van de plaatsing van windturbines. - Rechterlijke uitspraken over waardedaling na de plaatsing van windturbines. Aangekondigd wordt een classaction tegen de gemeente, de aanvrager en de verhuurder van de grond. De indiener verwacht kosten voor inhuur van experts en juridische bijstand en verwacht jarenlang te procederen.	Verwezen wordt naar de reactie onder 001f.	Nee
041d	De indiener betwist dat de huidige 4 windturbines economisch niet meer rendabel zouden zijn, omdat recent Brits onderzoek heeft uitgewezen dat turbines veel langer meegaan dan de geplande 20 jaar. Verwijdering van de bestaande, goed werkende turbines leidt dus tot kapitaalvernietiging.	Verwezen wordt naar de reactie onder 023c.	Nee
041e	Volgens de indiener is het sinds dit jaar mogelijk om windturbines zonder subsidie te plaatsen op de Noordzee	Verwezen wordt naar de reactie onder 007h.	Nee

	(waar niemand er last van heeft). Waarom is niet overwogen om de bestaande turbines te handhaven en elders turbines (kleiner dan de geplande, hoge turbines) te plaatsen om toch aan de gewenste capaciteit te komen? En dan niet uitsluitend rond Dinteloord, maar bijvoorbeeld bij Bergen op Zoom of Steenberg.		
041f	De afwijking van het bestemmingsplan is volgens de indiener een grote fout in verband met mogelijke uitbreiding van Dinteloord, leefmilieu en toerisme.	In de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning, is onder andere ingegaan op het relevante gemeentelijke beleid, te weten de Structuurvisie gemeente Steenberg. Deze structuurvisie bevat beleid voor onder andere de uitbreiding van Dinteloord en toerisme c.q. recreatie. In de ruimtelijke onderbouwing is geconcludeerd dat de beoogde opschaling van vier windturbines niet in strijd is met dit gemeentelijk beleid (zie voor een toelichting paragraaf 3.4.1 van de ruimtelijke onderbouwing). Tevens zijn in de ruimtelijke onderbouwing alle mogelijke effecten op het leefmilieu c.q. relevante ruimtelijke aspecten beoordeeld en (waar nodig) onderzocht. Voor al deze aspecten is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving.	Nee
041g	De indiener maakt bezwaar tegen het gebruik van de smalle Sasdijk als transportroute voor bouwverkeer, als redenen hiervoor worden schade aan de weg en huizen, geluidshinder en veiligheid van fietsers en weggebruikers genoemd.	Verwezen wordt naar de reactie onder 007g.	Ja: toevoeging voorschrift

2.23 Zienswijze nummer 43 (aanvulling zienswijze 23)

Het betreft hier een aanvulling van zienswijze 23, waarbij hierna alleen specifiek deze aanvulling van een reactie wordt voorzien. Voor de beantwoording van het (nagenoeg) identieke deel van de zienswijze wordt verwezen naar de reacties in paragraaf 2.2.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
043a	De indiener voorziet een afname van woonplezier en een grote waardedaling van zijn/haar woning.	Verwezen wordt naar de reactie onder 023a. Voor wat betreft de door de indiener aangehaalde waardedaling wordt verwezen naar de reactie onder 001f.	Nee

2.24 Zienswijze nummer 44 (Natuurmonumenten)

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
044a	De indiener is van mening dat cumulatie met andere (nieuwe), nabijgelegen windturbines onvoldoende is meegenomen.	Verwezen wordt naar de reactie onder 002b.	Nee
044b	Volgens de indiener ontbreekt bij de aanvraag inzicht in vliegbewegingen van vogels als zeearend en lepelaar en vleermuizen en inzet van mitigatie en compensatie.	Verwezen wordt naar de reactie onder 0027a.	Nee
044c	De indiener vraagt om een vergunningvoorwaarde dat nieuwe inzichten en wettelijke vereisten voor obstakelverlichting moeten worden doorgevoerd.	Verwezen wordt naar reactie onder 002c. Daarnaast wordt opgemerkt dat aan alle wettelijke vereisten wat betreft obstakelverlichting reeds wordt voldaan en indiener niet uiteenzet waarom dit niet het geval zou zijn.	Ja: toevoeging voorschrift
044d	Volgens de indiener ontbreekt inzicht in mitigatie van het effect (aanleg, productie, saneren) op natuur en landschap.	Verwezen wordt naar de reacties onder 0027a en 002h.	Nee
044e	De indiener is van mening dat monitoring voor (huidige slachtoffers) en na de aanleg (effect) ontbreekt.	Verwezen wordt naar reactie onder 0027a. Het college van B&W is van mening dat er geen monitoring van aanvaringslachtoffers nodig is in het kader van de onderhavige besluitvorming. In het kader	Nee

		van dit besluit beoordeelt het college van B&W of de inpassing van het windpark ruimtelijk aanvaardbaar is. Besluitvorming omtrent het (monitoren van) de gunstige staat van instandhouding van aanvaringslachtoffers vindt primair plaats bij besluitvorming omtrent een ontheffing in de zin van de Wet natuurbescherming. Voor wat betreft de soortenbescherming is op 2 februari 2018 een aanvraag om ontheffing ingediend. Er is op voorhand geen reden om aan te nemen dat er geen ontheffing Wet natuurbescherming wordt verleend voor het project: het plan is dan ook uitvoerbaar te achten.	
044f	De indiener geeft aan graag mee te willen denken bij de opgave voor kwaliteitsverbetering.	De invulling van de door de indiener bedoelde kwaliteitsverbetering valt buiten de reikwijdte c.q. het publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende omgevingsvergunningaanvraag, te weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht. PM Stibbe/gemeente: bedanken voor aanbod/reactie aanbod gewenst? Verwijzen naar proces sociale randvoorwaarden en fonds uit structuurvisie	Nee

Zienswijze

Er wordt een voorschrift toegevoegd aan het besluit, strekkende tot een verplichting voor initiatiefnemer om een verlichtingsplan in te dienen.

Ter uitwerking hiervan wordt een voorschrift aan de omgevingsvergunning verbonden dat verplicht tot overleggen van het verkeer- en vervoerplan.

Aanvulling ruimtelijke onderbouwing met visualisaties

Aanpassing voorschrift uitvoering

Aanpassing straatnaam in ruimtelijke onderbouwing

Ambtshalve:

Aanvulling ruimtelijke onderbouwing met visualisaties en beschrijving obstakelverlichting

Toevoegen natuurtoets

Ambtshalve?: toevoegen aanmeldingsnotitie